

Les mer om:

- Etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer
- Regnskapsføring av lån – ny KRS nr. 3
- NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2012

Nr 2 - 2012

- 2 Kommunerevisoren for 50 år siden**
Av Torbjørn Olsen
- 3 Forbundslederen har ordet**
Av styreleder Per Olav Nilsen
- 4 Etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer**
Av Unn H. Aarvold, leder for NKRFs interne arbeidsgruppe
- 7 Regnskapsføring av lån – ny KRS nr. 3**
Av Knut Erik Lie, utredningsleder i Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS)
- 9 NKRFs Kontrollutvalgskonferanse 2012**
- 15 Praktisk prosjektstyring – sett fra Trondheim**
Av Per Olav Nilsen, revisjonsdirektør
Trondheim kommunerevisjon
- 17 Undersøkelse om varsling**
Av seniorrådgiver Bjørn Bråthen, NKRF
- 19 Kronikk:**
Bedre egenkontroll – mindre tilsyn
Av Helge Eide, Områdedirektør, interessepolitikk KS
- 20 Videreutdanning innenfor offentlig revisjon**
Av Bjørn Bråthen, seniorrådgiver, NKRF
- 21 Hva skjer?**
Av NKRFs administrasjon
- 24 Kommunalfinansstudiet – et nyttig studium**
Av Bjørn Rian (statsautorisert revisor/siviløkonom)
og Elin Ingeborg vassmo (siviløkonom) –
Trondheim kommunerevisjon
- 26 Satte forvaltningsrevisorene til veggs**
Tekst og foto: Sverre B. Midthjell, rådgiver,
Kontrollutvalgssekretariat Midt-Norge IKS
- 27 Nytt om navn**

Forsidebilde: Riksrevisor Jørgen Kosmo snakker om kontrollutvalgets samfunnsoppdrag på Kontrollutvalgskonferansen 2012.

| 50 år siden ... |

Av Torbjørn Olsen

Debattlysten i bladet ser ut for å ha vært større i "gamle dager". Dette framgår av at for 50 år siden var bladet fylt av lange og engasjerte innlegg om faglige spørsmål.

Et av de spørsmål som ble intenst debattert var spørsmålet om midlertidige lån av egne fond til andre formål enn opprinnelig bestemt, skulle debiteres fondets konto?

En distriktsrevisor, som også var statsautorisert revisor, en annen distriktsrevisor, en fylkeskasserer og en kemner diskuterte friskt i bladets spalter.

Den andre distriktsrevisoren hadde i et innlegg oppsummert saken slik: "Fylkeskassereren har ugjenkallelig påvist at midlertidige lån av egne fond til andre formål enn opprinnelig bestemt, regnskapsmessig blir å behandle på samme måte som disponering av midler fra kapitalfondet eller kontantbeholdningen.... Men det vet jeg at det ikke er lett å vinne gehør for rettelse av feiler i forskriftene like overfor den "vi – alene – vite – mentaliteten" som har forskanset seg i Pilestredet 33 b i Oslo."

Så kommenterer den første distriktsrevisoren – den statsautoriserte: "Dette er jo meget på en gang, og det burde føre til at jeg som medansvarlig både for forskriftene og for departementets uttalelse om bokføring av midlertidig disponering (lån) av fondsmidler til annet formål enn bestemt, burde føle meg skyldbetyngt. Når jeg ikke gjør det kommer det av at det ikke er departementet som "tøver", men derimot distriktsrevisoren og fylkeskassereren. Det er de to som i dette tilfelle representerer "vi – alene – vite – mentaliteten" som distriktsrevisoren finner det passende å uttrykke seg i en debatt om faglige spørsmål. Det ville være å foretrekke at herrene ga seg tid til å tenke over de spørsmål de finner uriktige før de skriver. Det kan jo tenkes at også departementet sitter inne med en del kjennskap til kommunal regnskapsføring som de skal gi forskrift for, og som det har ansvar for blir riktige."

I et møte i arbeidsutvalget ble det referert en henvendelse fra en annen aktiv distriktsrevisor. Henvendelsen gikk ut på at kommunerevisorene burde søke om å få overta revisjonen i sparebankene. – Arbeidsutvalget var ikke eng i dette, men valgte å sende saken i sirkulasjon til det øvrige styre før det ble avgitt uttalelse. – Etter at saken hadde vært i sirkulasjon blant styremedlemmene ble det i neste møte i arbeidsutvalget besluttet å skrive til Sparebankinspeksjonen for å få en skriftlig orientering om deres syn på saken.

Til neste møte i arbeidsutvalget forelå brev fra Bankinspeksjonen. Av dette framgikk at det var den enkelte sparebanks forstanderskap som valgte eller ansatte revisor i banken. Spørsmål om et samarbeid på dette området burde derfor i tilfelle tas opp med de lokale sparebankforeningene. – Arbeidsutvalget besluttet etter dette at saken ikke foranlediget videre forføyninger fra forbundets side. Initiativtakeren ble underrettet om dette.

Styreleder Per Olav Nilsen

Den viktige interne kontrollen!

trollutvalgskonferansen, blant dem kommunerevisor i Oslo Annette Gohn-Hellum og riksrevisor Jørgen Kosmo, på alvor, bør kontrollutvalgene sørge for en vurdering av kommunens interne kontroll på vesentlige områder.

Intern kontroll kan virke som et lite engasjerende tema, og noe som er forbeholdt kontrollutvalgsmedlemmer, kontrollutvalgssekretærer og revisorer. Vi må imidlertid ikke glemme at hvis kommunen har god intern kontroll vil sannsynligheten for at politiske vedtak gjennomføres på en god måte styrkes betraktelig. Jeg synes det derfor er svært positivt at KS tar initiativ med å

knyttet til oppgavene ved oppstart av reformen, utover dette er det lagt opp til økonomiske insitamenter for å finne gode løsninger. Etablering av god intern kontroll vil bidra til at de tiltakene kommunen har vedtatt blir iverksatt. God intern kontroll vil ikke gjøre urasjonelle vedtak rasjonelle, men vil sikre at det er vedtatte tiltak som blir iverksatt, både i behandling av pasienter og økonomiske konsekvenser.

Sentralt i samhandlingsreformen er kommunenes medfinansieringsansvar, som forutsetter at oppgjør for avregning i mellomværende med helseforetakene bygger på reelle og riktige forutsetninger i datagrunnlaget som blir brukt. Blir kommunen trukket for de riktige diagnosene, riktige pasienter, riktig periode? Svarene på disse spørsmålene må kunne gis uten at kontrolltiltakene kommer i konflikt med personvernet. Skal en kunne få en betryggende kontroll på disse faktorene må det i tillegg til de tiltakene som iverksettes lokalt, også iverksettes tiltak på nasjonalt plan.

Transparency International Norge har satt fokus på korrupsjon i offentlig sektor og skal ha ros for det. Ikke fordi offentlig sektor nødvendigvis er verre enn privat sektor, men fordi korrupsjon i offentlig virksomhet er misbruk av våre felles midler og verdier og skader seriøse aktører i næringslivet. Økt bruk av ulike selskapsformer kompliserer oversikten og, som en har sett, kan gjøre det lettere å skjule økonomiske misligheter av ulike slag. God intern kontroll er ikke eneste virkemiddelet for å forhindre korrupsjon og misligheter, men det er utvilsomt et veldig viktig element.

Min oppfordring til kontrollutvalgene er: Sett fokus på hvordan den interne kontrollen er organisert og ikke minst hvordan den fungerer. Bruk kompetansen som finnes i kontrollutvalgssekretariatet og kommunens revisjon i kartleggingen og vurderingen av kvaliteten.

Vår åttende kontrollutvalgskonferanse som ble avholdt på Gardermoen den 1. og 2. februar, ble også denne gang en ubetinget suksess. Årets konferanse hadde godt over 700 deltakere, og etter evalueringer vi har mottatt så langt har konferansen gitt god merverdi for de som deltok. Jeg ønsker å rette en stor takk til alle som bidro til suksessen, gode foredragsholdere, aktive deltakere både i plenum og på Twitter, hotellet og ikke minst NKRFs administrasjon for meget god gjennomføring. Kontrollutvalgskonferansen 2013 er allerede fastsatt til 6. og 7. februar på Gardermoen, så sett av disse dagene allerede nå for å følge utviklingen av kontroll og tilsyn i kommunal sektor.

På konferansen var det spesielt ett tema som gikk igjen det er viktig å etablere en god intern kontroll. Etablering av god intern kontroll er viktig enten det gjelder styring av kommunalt eide selskaper, sikring av tjenestene og økonomien i forbindelse med samhandlingsreformen, bekjempelse av korrupsjon og misligheter eller effektiviteten i kommunal tjenesteyting.

Kontrollutvalgets arbeidsfelt er stort og kan virke overveldende. Det er mange områder som skal dekkes. Noe av det første som står på dagsorden er gjennomføring av overordnet analyse og deretter plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Skal vi ta signalene fra flere av innleiderne på kon-

Grunnlaget for å forhindre misligheter ligger i etablering av gode holdninger, særlig på ledelsesnivå, og i tillegg etablering av god intern kontroll.

sette i gang å etablere et nettverk for å styrke intern kontroll i kommunene.

Skal en forhindre misligheter og korrupsjon er det mest effektive virkemiddelet å etablere en god intern kontroll. Grunnlaget for å forhindre misligheter ligger i etablering av gode holdninger, særlig på ledelsesnivå, og i tillegg etablering av god intern kontroll. Det er mye mer effektivt å forhindre at misligheten oppstår, enn å bruke mye ressurser på avdekking og oppklaring, og det vil forhindre mye negativt fokus rundt kommunal forvaltning og hindre menneskelige tragedier.

Jeg har tidligere på lederplass pekt på de utfordringene kommunene står overfor i samhandlingsreformen, både knyttet til tjenestetilbudet til kommunens innbyggere og de økonomiske konsekvensene av reformen. Reformen hevdes å ta utgangspunkt i kostnadene

Etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer

En intern arbeidsgruppe har på oppdrag fra NKRFs styre utarbeidet et forslag til etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer. Forslaget er for tiden på høring og forventes endelig fastsatt av årsmøtet i juni.

Styret besluttet i mars 2011 å nedsette en arbeidsgruppe for å utarbeide et forslag til etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer. Gruppen avga sin rapport til styret 10. januar 2012. I tillegg til undertegnede som leder, har gruppen bestått av daglig leder Torgun M. Bakken, Glåmdal sekretariat IKS (leder av NKRFs selskapskontroll- og kontrollutvalgskomite), daglig leder Pål Ringnes, Buskerud Kommunerevisjon IKS (medlem av NKRFs forvaltningsrevisjonskomite) og seniorrådgiver Bjørn Bråthen (sekretær), NKRFs administrasjon.

Det ble gitt følgende signaler for arbeidet:

- Etikk kan ikke erstattes av regler, det er derfor ikke ønskelig med et detaljert regelsett som skal gi inntrykk av å dekke alle situasjoner, men heller trekke opp retningslinjer.
- Retningslinjene bør ikke være for voluminøse.
- Det bør forsøkes etablert felles retningslinjer for alle medlemmene.
- I arbeidet bør en ta utgangspunkt i INTOSAI's Code of Ethics.²

Nærmere om forslaget

Gjennom arbeidsgruppens diskusjoner av ulike etiske dilemmaer har vi erfart at det kan være nyttig for medlemmene, som skal anvende retningslinjene i det daglige, å få eksempler både på dilemmaer og mulige forslag til løsninger. Arbeidsgruppen har vurdert om det er forskjellige utfordringer for de to medlemskategoriene (revisorer og kontrollutvalgssekretærer) i ulike situasjoner, og om dette eventuelt medfører behov for differensierte retningslinjer. Vi har konkludert med at det ikke er et slikt behov, men der det er forskjeller, er det lagt inn særskilte punkter

AV UNN H. AARVOLD,
LEDER FOR NKRFs INTERNE
ARBEIDSGRUPPE

i forslaget til etiske retningslinjer. Forslaget er ment å gjelde både for de personlige medlemmene og for bedriftsmedlemmene.

Foruten INTOSAI's Code of Ethics har gruppen også latt seg inspirere av SKYREV's Etiske regler⁴ og IFAC's Code of Ethics⁵. Ved oppstarten av arbeidet innhentet gruppen eksempler på gjeldende etiske retningslinjer o.l. fra bedriftsmedlemmene. Dette materialet, som inneholdt eksempler både fra revisjonsvirksomheter og sekretariater, var også til nytte i arbeidet – ikke minst som bakgrunn for drøfting av dilemmaer, trusler o.l.

Egne etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer vil fremstå som særskilte forpliktelser relatert til selve medlemskapet, og som det enkelte medlem må rette seg etter. En kilde for å avdekke og rapportere brudd på de etiske retningslinjene kan være NKRFs egen kvalitetskontroll. Sanksjonsmulighetene ved eventuelle brudd vil tilsvarende relatere seg til medlemskapet. I tillegg kan eventuelle brudd også tenkes å bli vurdert på selvstendig grunnlag internt i forhold til det enkelte bedriftsmedlems egne retningslinjer e.l.

Revisjonsvirksomhetene må i tillegg ha egne retningslinjer e.l. internt som regulerer ledelsens ansvar slik dette er nærmere omtalt i ulike deler av rammeverket som gjelder for revisjon av kommuner.

1 International Organization of Supreme Audit Institutions (www.intosai.org)

2 [http://www.issai.org/media\(627,1033\)/ISSAI_30_E.pdf](http://www.issai.org/media(627,1033)/ISSAI_30_E.pdf)

3 Sveriges kommunala yrkesrevisorer (www.skyrev.se)

4 <http://www.skyrev.se/GodSed/EtikaReglerMedKommentarer.htm>

5 International Federation of Accountants (www.ifac.org)

6 http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9437944.pdf | <http://web.ifac.org/media/publications/5/2010-handbook-of-the-code-of-2010-handbook-of-the-code-o.pdf>

Etiske retningslinjer

Arbeidsgruppen har hatt en målsetting om at de etiske retningslinjene skal være grunnleggende og retningsgivende, men verken for omfattende eller detaljerte. Gruppen fant det hensiktsmessig å fremheve hovedlinjer som det kan knyttes utfyllende kommentarer til. Det har videre vært ønskelig å trekke frem etiske dilemmaer med løsningsforslag som kan medvirke til å sikre tilliten til NKRFs medlemmer i det daglige. I tillegg har det vært viktig å vektlegge forhold som har spesiell betydning for kommunal sektor. Å løse et etisk dilemma kan være vanskelig, og det er ikke gitt at det foreligger et fasitsvar. Summen av relevante omstendigheter kan ofte være utslagsgivende for løsningen.

Retningslinjene er ment å gi en overordnet beskrivelse av de verdier og prinsipper som skal være en rettesnor for medlemmenes daglige arbeid, deres holdninger og atferd. Den uavhengigheten, de fullmaktene og det ansvaret som medlemmene i NKRF har i utøvelsen av sitt arbeid, stiller høye etiske krav til utførelsen. Det tilligger i første omgang hvert enkelt medlem å etterleve retningslinjene. Hensikten er at retningslinjene skal bidra til et felles verdigrunnlag for medlemmene. De vil imidlertid også kunne danne grunnlag for bedriftsmedlemmenes egne etiske retningslinjer og regler.

Forståelsen av den kommunale særegenheten er en viktig forutsetning for arbeidet med tilsyn og revisjon i kommunene. Dette er tatt inn i faneparagrafen i forslaget til de etiske retningslinjene og formulert slik:

Faneparagraf

Det er grunnleggende for NKRFs medlemmer å forstå og respektere de demokratiske prosessene og særegenheten ved den kommunale forvaltningen.

I dette ligger det at medlemmene skal:

- a) Arbeide for å styrke tilliten til kommunal forvaltning.
- b) Arbeide åpent i offentlighetsprinsippets ånd og samtidig ivareta bestemmelsene om taushetsplikt.
- c) Forstå og respektere de overordnede målene for forvaltningen og deres grunnleggende betydning for revisjon og tilsyn.
- d) Ivareta ansvaret for å gi oppdragsgiver best mulig faktagrunnlag og veiledning.
- e) Opptre selvstendig og med integritet i samarbeid med oppdragsgiver.
- f) Etterstrebe åpenhet, saklighet og kompetanse i all kommunikasjon.
- g) Ivareta ansvaret for at de oppgavene de påtar seg, er vurdert og gjennomført på en faglig forsvarlig måte og bygger på et tilstrekkelig faktagrunnlag.

I forslaget er retningslinjene nærmere utdypet i følgende

punkter med tilhørende kommentarer utover det som fremkommer nedenfor:

Pkt. 1 – Uavhengighet, habilitet og integritet

Et medlem skal opptre slik at det ikke stilles spørsmål ved vedkommendes uavhengighet, habilitet og integritet. Et medlem må ikke la seg påvirke av andre på en slik måte at det blir stilt spørsmål ved vedkommendes uavhengighet.

Pkt. 2 – Objektivitet og saklighet

Et medlem skal alltid være saklig og objektiv. Arbeidet skal utføres på en objektiv måte, og alle relevante forhold av betydning for saken skal belyses og tas hensyn til. All kommunikasjon skal være objektiv og være underbygd med fakta.

Pkt. 3 – Kompetanse og faglig utvikling

Et medlem skal ha tilstrekkelige kunnskaper, ferdigheter og erfaringer til å utøve sitt arbeid.

Pkt. 4 – Respekt og tillit

Et medlem skal opptre på en slik måte at respekt, tillit og utvikling av faget og virksomheten fremmes. Et medlem skal opptre på en kollegial måte.

’Etterlevelsen av de foran nevnte grunnleggende prinsippene kan trues av en rekke omstendigheter. Medlemmer må vurdere om det finnes forhold som kan true tilliten til medlemmet og medlemmets uavhengighet, upartiskhet og selvstendighet. De fleste truslene vil falle inn under en eller flere av følgende kategorier:

- a) **Egeninteressetrusler**, som kan oppstå som følge av medlemmets eller nærstående økonomiske eller andre interesser
- b) **Egenkontrolltrusler**, som kan oppstå hvis medlemmet må revurdere en tidligere konklusjon
- c) **Partsrepresentanttrusler**, som kan oppstå hvis medlemmet inntar et standpunkt på en slik måte at den etterfølgende objektiviteten kan settes i fare
- d) **Fortrolighetstrusler**, som kan oppstå hvis medlemmet på grunn av en nær forbindelse blir for velvillig innstilt overfor andres interesser
- e) **Presstrusler**, som kan oppstå hvis medlemmet forhindres fra å handle objektivt som følge av reelle eller oppfattede trusler, og
- f) **Samfunnsengasjementstrussel**, som kan oppstå hvis medlemmet oppfattes å ha et tydelig politisk engasjement, eller deltar aktivt i styrende organer i lokale organisasjoner eller lignende.

Truslene a)–e) er identiske med de som f.eks. SKYREV og IFAC benytter tilsvarende. *Samfunnsengasjementstrusselen* er imidlertid, om ikke unik, så i hvert fall mer fremtredende ved revisjon og tilsyn i offentlig kontra privat

virksomhet. Ikke minst i små kommuner vil sannsynligheten for at medlemmene møter denne trusselen gjøre seg gjeldende så snart de engasjerer seg i ulike aktiviteter i lokalsamfunnet.

Medlemmene kan iverksette tiltak eller ta forholdsregler som kan eliminere eller redusere trusler til et lavere og akseptabelt nivå. Dette kan være forholdsregler i lov eller forskrift, forholdsregler skapt av profesjonen, f.eks. ISQC 1⁷ når det gjelder revisjonsvirksomhetene, eller forholdsregler internt i virksomheten eller hos oppdragsgiver. Hvordan og hvilke forholdsregler som medlemmene skal anvende, vil variere etter omstendighetene. Ved utførelsen av profesjonelle vurderinger må det enkelte medlem vurdere hva en opplyst tredjepart med kjennskap til alle relevante opplysninger, med rimelig grunn kan oppfatte som uakseptabelt.

Medlemmene vil i sitt arbeid komme ut for ulike situasjoner hvor enten medlemmet selv eller omgivelsene kan oppfatte at det oppstår konflikter mellom forholdet ved medlemmet personlig og den eller de det skal føres tilsyn med eller som skal revideres. I enkelte situasjoner vil det være slik at "konflikten" eller forholdet ikke kan bøtes på uten å tre ut av situasjonen, mens i andre tilfeller kan det være tiltak som kan gjøres slik at man reduserer konflikten til et akseptabelt nivå.

Arbeidsgruppen har diskutert ulike situasjoner som kan være eksempler på slike etiske dilemmaer og som kan skape konflikter eller trusler opp mot tilsyns- og revisjonsfunksjonen, og har søkt å komme frem til tiltak som kan redusere truslene. I rapporten synliggjøres deler av disse diskusjonene for å gi medlemmene eksempler på situasjoner som kan oppfattes som utfordrende i denne sammenhengen.

Eksempel:

Det kan oppstå en trussel mot objektiviteten når sekretær eller revisor er et aktivt medlem i et politisk parti (samfunnsengasjementstrussel). Det kan også oppstå trusler mot objektiviteten hvis sekretær og/eller revisor er deltaker i en organisasjon, losje eller annet og hvor det også er deltakere fra kommunestyret, kontrollutvalget eller kommunens administrasjon. På samme måte kan tette vennskapsbånd mellom for eksempel rådmann og medlemmet bidra til å skape trusler mot objektiviteten.

Følgende forholdsregler eller tiltak kan bidra til å "ufarliggjøre" konflikten eller redusere betydningen av trusselen:

- Å være åpen ved å informere kontrollutvalget om aktiviteter eller forhold som kan utgjøre eller være opphav til

interessekonflikter, og diskutere betydningen for arbeidet.

- Å bruke andre medlemmer som ikke vil påvirkes av trusselen på oppdraget.
- Å gjennomføre regelmessig gjennomgang av utført arbeid og konklusjoner fra et annet ledende medlem eller en utenforstående fagperson for å sikre at arbeid og konklusjoner ikke synes påvirket av forholdet.

Avslutning

NKRFs styre har vedtatt å sende arbeidsgruppens forslag på intern høring blant medlemmene og forbundets organer. Det er forventet at styret fremmer en sak om fastsettelse av etiske retningslinjer for NKRFs medlemmer for årsmøtet 11. juni 2012 i Molde. Arbeidsgruppen ser frem til en bred og grundig organisasjonsmessig behandling av forslaget.

Unn H. Aarvold er statsautorisert revisor og til daglig avdelingsdirektør i Kommunerevisjonen i Oslo kommune. Hun er oppdragsansvarlig regnskapsrevisor og leder avdelingen for regnskapsrevisjon. Unn har siden 2010 vært leder for NKRFs revisjonskomite. Før hun kom til Kommunerevisjonen i Oslo arbeidet hun ca. tyve år i privat revisjon, med revisjon og med faglig oppdatering for revisorer og kunder.

Illustrasjonsfoto: Shutterstock

⁷ ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og begrenset revisjon av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester

Regnskapsføring av lån – ny KRS nr. 3

Regnskapsføring av lån er et viktig område i kommuneregnskapet, hvor det finansielt orienterte regnskapssystemet skiller seg betydelig fra andre regnskapssystemer.

Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) kom i september 2011 med høringsutkast til revidert kommunal regnskapsstandard om regnskapsføring av lån. Innen høringsfristens utløp medio desember hadde det kommet inn til sammen inn 14 høringsuttalelser, hvorav 11 med materielle merknader. Artikkelen presenterer en del viktig forhold i standarden, herunder punkter som høringsinstansene satte fokus på.

Regnskapsføring av avdrag på kommunens innlån har vært behandlet i KRS nr. 3 (F) "Avdrag på lån – når skal avdrag føres i investeringsregnskapet". Denne standardens virkeområde var imidlertid relativt snevert. I utgangspunktet avgrenset til spørsmålet om når avdrag skal regnskapsføres i investeringsregnskapet. Da GKRS begynte arbeidet med en revisjon av KRS nr. 3 ble det tidlig klart at det var behov for rettledning på flere områder knyttet til regnskapsføring av kommunens innlån. Høringsutkastet til revidert KRS nr. 3 "Lån – opptak, avdrag og refinansiering" omhandler derfor de fleste deler ved regnskapsføring av kommunens innlån, herunder opptak av lån, bruk av lån, avdrag på lån og refinansiering av lån. Standarden regulerer imidlertid ikke beregning av minimumsavdrag etter koml. § 50 nr. 7 a)¹. Videre er alle typer innlån kommunen kan ta opp omhandlet, mens det tidligere i realiteten kun var lån etter kommuneloven § 50 nr. 1 og 2 standarden omhandlet.

Opptak og bruk av lån

Låneopptak regnskapsføres på det tidspunktet kommunen får en tilbakebetalingsforpliktelse. Som praktisk hovedregel vil det være når lånet utbetales. Tidspunktet for når tilbakebetalingsforpliktelsen oppstår vil også gi svar på når regnskapsføringen skal skje i tilfeller der lånet utbetales direkte til tredjepart og ikke via kommunen.

Bruk av lån regnskapsføres i investeringsregnskapet

AV KNUT ERIK LIE,
UTREDNINGSLEDER I FORENINGEN
FOR GOD KOMMUNAL
REGNSKAPSSKIKK (GKRS)

først når lånet brukes til å finansiere investeringsutgifter, jf. regnskapsforskriften § 7 fjerde ledd.

Standarden presiserer at eventuelle byggelån som kommunen tar opp, vil være lån etter kommuneloven § 50 nr. 1 siden lånet anvendes til å finansiere utgifter i investeringsregnskapet. Byggelån skal derfor inngå i beregningen av minimumsavdrag.

Avdrag på lån til investeringer

Avdrag på lån kan regnskapsføres både i driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Det er ikke så lett tilgjengelig i regnskapsforskriften, men følger av oppstillingsplanene. Hovedregelen er at avdrag på lån til investeringer, dvs. lån etter koml. § 50 nr. 1 og 2, skal regnskapsføres i driftsregnskapet. Det er imidlertid logisk at kommunen for eksempel kan benytte inntekter ved salg av fast eiendom til å nedbetale lån knyttet til den samme eiendommen.

Tidligere skilte standarden mellom lån i henhold til langsiktig nedbetalingsplan nedfelt i gjeldende årsbudsjett og økonomiplan som skulle regnskapsføres i driftsregnskapet, mens ekstraordinære avdrag skulle regnskapsføres i investeringsregnskapet. Høringsutkastet til revidert standard la til grunn at minimumsavdraget er nok til å tilfredsstille lovens krav om like årlige avdrag. Skillet mellom drifts- og investeringsregnskapet i høringsutkastet innebærer derfor at minimumsavdraget alltid skal regn-

¹ For mer om beregning av minimumsavdrag vises til Åge Sandsengens artikkel "Utgiftsføring av avdrag på lån i kommuneregnskapet" i Kommunerevisoren nr. 1/2010 (http://tidsskrift.nkrf.no/KomRev_0110.pdf).

skapsføres i driftsregnskapet. Dersom kommunen betaler avdrag utover dette, vil det være finansieringen som avgjør hvor avdraget regnskapsføres. Det innebærer bl.a. at dersom kommunen har ledige inntekter i driftsregnskapet som en ønsker å benytte til å nedbetale gjeld, skal det avdraget regnskapsføres i driftsregnskapet.

Noen høringsinstanser kommenterte at standarden kunne forstås slik at det var anledning til flytte avdrag fra drift til investering dersom man i regnskapsavslutningen så at man hadde ledig finansiering i investeringsregnskapet. Fagkomiteen i GKRS fant derfor behov for å presisere at det er bevilgende myndighet og ikke regnskapsansvarlig som kan ta beslutning om hvor avdragene skal finansieres. I praksis skal derfor avdrag regnskapsføres i det regnskapet de er budsjettet. Dersom kommunen betaler avdrag utover det som er budsjettet tilsier hovedregelen at avdraget regnskapsføres i driftsregnskapet.

Avdrag på formidlingslån og lån til forskotteringer

Mottatte avdrag på utlån og refusjoner av gitte forskotteringer skal uavkortet nyttes til nedbetaling eller innfrielse av innlån til kommunen, jf. koml. § 50 nr. 7 c). Siden mottatte avdrag på utlån og refusjoner skal regnskapsføres i investeringsregnskapet, må avdragsbetalingene som disse inntektene brukes til også regnskapsføres i investeringsregnskapet.

Betaler kommunen mindre avdrag på innlån enn mottatte avdrag på utlån og refusjoner av forskotteringer skulle tilsi, skal det overskytende beløpet avsettes til bundet investeringsfond.

KRS nr. 3 omhandler kun regnskapsføring av innlån. Formidlingslån har imidlertid også en utlånsside. Denne er behandlet i GKRS' notat om regnskapsføring av formidlingslån som ble revidert samtidig med KRS nr. 3.

Refinansiering av lån

Kommuner kan ta opp lån til konvertering av eldre lånegjeld, jf. koml. § 50 nr. 2. Kommunen tar da opp et nytt lån for å nedbetale ett eller flere eksisterende lån. Høringsutkastet drøftet når slike transaksjoner skulle regnskapsføres kun i balansen og når de skulle regnskapsføres via bevilgningsregnskapet som avdrag på lån og opptak av lån. Det ble i høringsbrevet spurt eksplisitt om høringsinstansene mente standarden gav tilstrekkelig veiledning på dette punktet. Selv om flere høringsinstanser mente høringsutkastet var tilstrekkelig, konkluderte fagkomiteen med at det var behov for å justere denne delen av standarden noe.

Det er kun reelle refinansieringer som kun skal regnskapsføres i balansen. Forhold som kan indikere om det er en reell refinansiering vil blant annet være hva som har vært intensjonen med disposisjonene og om det er tilstrekkelig sammenheng i transaksjonen, herunder at låneopptaket gjennomføres uten unødig opphold etter innfrielsen

eller omvendt. Med uten unødig opphold må forstås den tiden som er nødvendig for å gjennomføre de aktuelle transaksjonene, for eksempel å legge ut et obligasjonslån. Tar kommunen opp det nye lånet tidlig på året, men velger ikke å nedbetale det gamle før mot slutten av året for å utnytte en gunstig rentesituasjon, vil det være en indikasjon på at det ikke er en reell refinansiering vi står overfor.

Refinansiering regnskapsføres kun i balansen. Dersom refinansiering ikke er reell krever låneopptaket nytt vedtak.

I forbindelse med refinansiering kan kommunen med bakgrunn i vedtatt låneopptak og budsjetterte avdrag på lån finne det hensiktsmessig at pålydende på det nye lånet avviker fra de lånene som refinansieres. Slike justeringer av lånegjelden anses som opptak av lån og/eller avdrag på lån. Dersom en kommune har 50 mill i lån som skal refinansieres og skal betale 10 mill i avdrag og ta opp 20 mill i nye lån, kan kommunen velge at pålydende på det nye lånet skal være 60 mill. Kommunen "avregner" da avdrag og låneopptak i forbindelse med refinansieringen. Ved refinansieringen utgiftsfører kommunen da avdragsutgifter på 10 og fører låneopptak på 20, herunder postering på memoriakonto. Resten av refinansieringen regnskapsføres utelukkende i balansen.

Lånefond

Noen få større kommuner og fylkeskommuner benytter seg av lånefond. Det innebærer at kommunens innlån foretas til et lånefond som i sin tur låner midlene ut til de egentlige låntakerne i kommunen. Lånefondet er kun et regnskapsmessig mellomledd mellom ekstern långiver og den egentlige låntaker. Lånefondet kan kun låne ut til låntakere som er en del av kommunen som juridisk person, dvs. kommunen selv og kommunale foretak. Utlån til andre, herunder interkommunale selskaper også aksjeselskaper som kommunen eier, skal regnskapsføres i kommunens investeringsregnskap.

Standarden slår videre fast, på samme måte som KRD i en uttalelse fra 2009, at regnskapsføring av låneopptak fra lånefondet forutsetter at lånefondet har foretatt tilstrekkelige låneopptak, og at det har skjedd en likviditetsoverføring fra ekstern långiver til lånefondet.

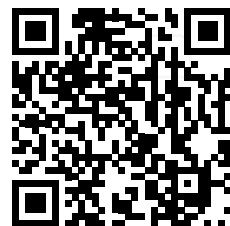
Ikrafttredelse og videre framdrift

Den eksisterende KRS nr. 3 (F) gjelder inntil en ny standard er vedtatt, men GKRS sa i høringsbrevet til revidert standard at høringsutkastet kunne legges til grunn for regnskapsavslutningen i 2011.

Fagkomiteen i GKRS gikk gjennom de mottatte høringsuttalelsene på sitt møte i januar 2012. Det ble konkludert med at det skulle gjøres noen justeringer i standarden. Etter planen skal fagkomiteen behandle forslag til revidert foreløpig standard på sitt neste møte, slik at revidert KRS nr. 3 (F) kan fastsettes av styret ultimo april 2012.

Her finner du en samleside for konferansen med lenker til dokumentasjon, nyhetsoppslag, bakgrunnsinformasjon o.l.: http://www.nkrf.no/nkrfs_kontrollutvalgskonferanse_2012/

Kommunenes forvaltningsrevisjoner – nå tilgjengelig på nett

Dette er en database over forvaltningsrevisjoner som er foretatt i kommuner og fylker i hele landet. Ved at disse nå blir samlet i en database kan man lettere få innsyn og sammenligne status i ulike kommuner og fylkeskommuner. Registeret er et samarbeid mellom Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), KS og Kommunal- og regionaldepartementet.

– Dette vil bli et svært nyttig redskap for kommunene. Det vil også bidra til å heve kvaliteten ved at man kan lære av hverandre, sa statssekretær Sandbakken.

– Vi er svært godt fornøyd med at vi etter mange år har fått dette registeret på plass. Det vil være nyttig for Kommune-Norge og for offentligheten som er opptatt av kommunal forvaltning, uttaler daglig leder Ole Kristian Rogndokken i NKRF.

Registeret består foreløpig av ca. 1.100 rapporter. Det er en målsetting at registeret med NKRFs medlemmers hjelp skal holdes løpende oppdatert, og inneholde alle forvaltningsrevisjonsrapporter som er avlagt fra og med 2005. Det var Kommunerevisjonen i Oslo som startet innsamlingsarbeidet som nå blir tilgjengelig på nett (<http://www.nkrf.no/forvaltningsrevisjonsregister/cms/144>).

Statssekretær Dag H. Sandbakken i Kommunal- og regionaldepartementet åpnet Forvaltningsrevisjonsregisteret på Kontrollutvalgskonferansen.

Liten kontinuitet

– krever satsing på opplæring

Det har vært store utskiftninger etter kommunevalget i kontrollutvalgene.

En undersøkelse blant de 750 deltakerne på Kontrollutvalgskonferansen viser at hvert tredje medlem er ny.

– Det er ikke uvanlig med store utskiftninger, men det stiller igjen krav til opplæring, sier daglig leder Ole Kristian Rogndokken i NKRF.

Kontrollutvalgene har en svært sentral rolle i kontrollen av kommunens disposisjoner, og at disse foretas i tråd med folkevalgtes vedtak og regelverk. Det krever kunnskap og innsikt i kommunalforvaltning.

– Det må gjøres et løft. Kommunene må sørge for at de nye kontrollutvalgsmedlemmene får den nødvendige skolen. Det må settes av ekstra midler til dette i kom-

munenes budsjetter, sier Rogndokken.

Den samme undersøkelsen viser at kun en tredjedel av kontrollutvalgsmedlemmene har fått opplæring i kommunens etiske regelverk. Når man samtidig vet at mange kommuner har vært rammet av korrupsjon og misligheter de siste årene er dette urovekkende.

– Korrupsjons- og mislighetssakene tydeliggjør viktigheten av å ha kompetente og velfungerende kontrollutvalg. De har en viktig rolle i form av å forebygge og avsløre lovbrudd. Kontrollutvalget skal ivareta befolkningens interesser og verdier, og må ha økonomi og kompetanse til å ivareta denne samfunnsrollen, sier Rogndokken.

Samhandling kan skape kontrollkrøll

Gjennomføringen av samhandlingsreformen vil være krevende i seg selv for kommunene, men vil også skape utfordringer på kontroll- og tilsynsområdet.

Temaet ble belyst av kommunerevisor i Oslo, Annette Gohn-Hellum, på Kontrollutvalgskonferansen. Gohn-Hellum stilte spørsmål om kommunene er godt nok forberedt på reformen. Hun pekte på om kommunene har etablert gode rutiner og systemer for kontroll i forbindelse med utbetalinger, og om kommunene har solid nok økonomi til å håndtere reformen. Og om de har gode nok indikatorer på om reformen er tilstrekkelig finansiert.

– Kommunene vil i forbindelse med reformen få en rekke nye oppgaver. For mange kommuner vil nok disse oppgavene være krevende å håndtere. Man kan for eksempel tenke seg at kommuner tenker kort-siktig i form av å nedprioritere forebygging, sa Gohn-Hellum.

Samhandlingsreformen stiller krav om samarbeidsavtale mellom kommunene og helseforetakene. Det skal her gjøres avtale om retningslinjer for inn- og utskrivninger, og den skal definere oppgavefordelingen mellom de to.

En undersøkelse foretatt blant deltakerne på NKRFs kontrollutvalgskonferanse viser at de færreste (15 %) kontrollutvalgsmedlemmene er orientert om hvordan deres egen kommune har tenkt å håndtere samhandlingsreformen. Kun 7 % av deltakerne har bestemt seg for en særskilt oppfølging av de økonomiske konsekvensene av samhandlingsreformen i sitt kontrollutvalg.

– Både kontrollutvalgene og revisorene må sette dette på dagsorden.

Annette Gohn-Hellum,
kommunerevisor i Oslo

Det er krevende oppgaver kommunene nå blir stilt ovenfor, og de gir åpenbart noen utfordringer til hvordan kontroll- og tilsynsrollen skal utøves, sier Ole Kristian Rogndokken, daglig leder i NKRF.

Kommunene må prioritere kontroll og tilsyn

Vi har blitt mer sektorstyrt. Det kan gjøre samhandling vanskelig, og det vil ofte oppstå problemer i skjæringspunktet mellom sektorene.

Dette hevdet riksrevisor Jørgen Kosmo på Kontrollutvalgskonferansen.

– Sektorene rapporterer tilbake på hva de har gjort, fremfor å rapportere på hva de har oppnådd i henhold til målene som er satt for virksomheten. Det fører ofte til krav om mer, istedenfor en debatt om målene er for høye, organiseringen er riktig eller om ressursene benyttes riktig, sa Kosmo i sitt foredrag.

Han fremhevet viktigheten av kontrollutvalgenes rolle. De skal sammen med revisjonen sørge for at de offentlige midlene blir brukt slik forutsetningen var fra politikernes side. Kontrollutvalgene må derfor sørge for at kommunestyret bevilger tilstrekkelig til kontroll og tilsyn i kommunene. Han understreket spesielt at det var viktig å ha kontroll med offentlige eide selskaper.

– Nedprioriterer dere revisjon og kontrollutvalg, blir resultatet deretter. Dere kan ikke skyldte på noen, kommune-

styret tar valget selv. Det er helt marginale midler som går til kontroll, i forhold til de store beløpene som ligger i kommunens forvaltning, sa Kosmo.

Riksrevisoren mente det var mest fornuftig å la offentlig forvaltning revideres av offentlig revisor, selv om regelverket åpner for private løsninger. Han begrunnet dette med særegheten ved offentlig virksomhet.

Kosmo frykter at kommunene er for dårlige på intern kontroll. Målinger som er gjort på dette viser at kvaliteten på intern kontroll ikke er god nok i kommunene.

– Det er ikke så arbeidskrevende og byråkratisk som enkelte skal ha det til. Risikovurderinger er ikke så vanskelig om man gjør det riktig, og gjør det til vane å rullere de årlige planene. Slik kan administrasjonen og politikerne styre ressursene til de områdene hvor risikoen er størst. Risikovurderinger er avgjørende for å styre ressursene i riktig retning, der det er mest brukt for dem, sa Kosmo.

"5 på stripa"

**Kari Blåflat (SV)
Lærdal kommune**

1 Hvor lenge har du sittet i kontrollutvalget?

Er ny i kontrollutvalet denne perioden.

2 Hvorfor ble du kontrollutvalgsmedlem?

Eg har to periodar i kommunestyret bak meg og var eigentleg på veg ut av politikken, men vart valt av partiet mitt til å sitja i kontrollutvalet.

3 Hvilke forventninger har du til å sitte i kontrollutvalget?

Det vert spennande. Det forrige kontrollutvalet gjorde mykje for å synleggjera og gi utvalet eit løft. Det nye utvalet må prøva å halda fram det gode arbeidet. Alle medlemmene i utvalet er faktisk nye, men alle verkar motiverte for å gjera ein god jobb.

4 Hva er de største utfordringene for kontrollutvalget?
Heilt konkret må det nye utvalet følgja opp tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar. Me må også laga ein plan for forvaltningsrevisjon. Elles vil me ha

fokus på å følgja med på det som skjer i kommunen. Me har bestemt oss for å kalla inn rådmannen, som er ganske fersk i jobben, til kvart møte. Det er også viktig at me greier å synleggjera oss overfor det nye kommunestyret.

5 Har du deltatt på NKRFs kontrollutvalgskonferanse tidligere?

Nei, det har eg ikkje.

6 Hvordan opplever du konferansen?

Konferansen har så langt vore svært bra. Det er svært lærerikt å delta. Det er både interessant og skremmande å få innblikk i kva utfordringar enkelte kontrollutval har stått overfor.

7 Konferansen er ein arena for læring og ny innsikt og erfaringsoverføring mellom kontrollutvalsmedlemmer i ulike kommunar.

8 Tror du at du vil delta på konferansen igjen?

Det har eg lyst til. Det beste hadde vore om fleire få kontrollutvalet i min kommune kunne ha delteke. Ein blir inspirert og skaffar seg både eit fagleg fundament og «identitet» som kontrollutvalsmedlem.

Tore Hjerkin (Rødt) Lillehammer

- 1 Hvor lenge har du sittet i kontrollutvalget?
Jeg er nyvalgt.
- 2 Hvorfor ble du kontrollutvalgsmedlem?
Jeg ble spurt av partiet jeg tilhører. Jeg sa ja under tvil, men angret ikke.
- 3 Hvordan har du opplevd å være kontrollutvalgsmedlem?
Etter en opplæringsdag og første utvalgsmøte virker dette både spennende og lærerikt.
- 4 Hvilke forventninger har du til å sitte i kontrollutvalget?
Jeg forventer å få stor innsikt i kommunens totale virksomhet. Gjennom arbeidet i kontrollutvalget ønsker jeg å komme med konstruktive bidrag til kommunens virksomhet.
- 5 Hva er de største utfordringene for kontrollutvalget?
Det er viktig å gjøre kontrollutvalget bedre kjent og

øke den generelle tilliten til kontrollutvalget. For å lykkes i vårt arbeid er vi avhengige av tillit fra omverdenen. Det overordnede målet er selvsagt en enda bedre offentlig forvaltning.

- 6 Har du deltatt på NKRFs kontrollutvalgskonferanse tidligere?
Nei.
- 7 Hvordan opplever du konferansen?
Jeg synes konferansen er i overkant stor, men den er profesjonelt lagt opp. Hotellet egner seg bra som arena. Prisen er litt for høy etter min mening. Jeg er litt skeptisk til all twitringen som foregår under konferansen.
- 8 Hva betyr konferansen?
Konferansen gir mulighet for opplæring og refleksjon.
- 9 Tror du at du vil delta på konferansen igjen?
Det kommer an på programmet som tilbys. Årets konferanseprogram virker i alle fall helt topp.

Rita Kumar (Ap) Trondheim kommune

- 1 Hvor lenge har du sittet i kontrollutvalget?
Jeg er inne i min andre periode.
- 2 Hvorfor ble du kontrollutvalgsmedlem?
Jeg ble forespurt av partiet mitt.
- 3 Hvordan har du opplevd å være kontrollutvalgsmedlem?
Jeg synes det har vært svært interessant. Jeg har fått godt innblikk i kommunens totale virksomhet. Jeg har lært svært mye. Jeg er særlig opptatt av kontrollutvalgets bestillerrolle. I begynnelsen var jeg usikker på hva det innebar å legge partipolitikken til side. Man er jo i utgangspunktet en politiker med partitilknytning. Jeg har kommet til at det til syvende og sist betyr å opptre som et kollegium og tilstrebe at diskusjonene munner ut i enstemmige tilrådninger fra kontrollutvalget.
- 4 Hva er de største utfordringene for kontrollutvalget?
Det må være å få en god forståelse for kontrollutvalg-

ets rolle og funksjon og få til et godt tilsyn overfor kommunens virksomhet. Det innebærer å lage en god plan for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll og få gjennomført de rette prosjektene. Dessuten må vi som kontrollutvalgsmedlemmer følge godt med i det som skjer i kommunen. Det er også viktig å fange opp medieoppslag som berører kommunen.

- 5 Har du deltatt på NKRFs kontrollutvalgskonferanse tidligere?
Ja, jeg har deltatt to ganger.
- 6 Hvordan opplever du konferansen?
Jeg opplever den som svært nyttig. Jeg har alltid stort utbytte av å høre om konkrete eksempler. Det er også svært interessant å høre på spørsmålene fra salen.
- 7 Hva betyr konferansen?
Den er et viktig sted for faglig utvikling. Kontrollutvalget trenger bred kompetanse. Her blir man gjort oppmerksom på nye utfordringer som venter som for eksempel samhandlingsreformen.
- 8 Tror du at du vil delta på konferansen igjen?
Ja, det vil jeg.

Tove Jerstad (H) Rogaland fylkeskommune

- 1 Hvor lenge har du sittet i kontrollutvalget?
Jeg har nettopp begynt på min fjerde periode.
- 2 Hvorfor ble du kontrollutvalgsmedlem?
Jeg ble forespurt av partiet, og jeg anså at jeg kunne bidra blant annet med sunn fornuft og et godt gangsyn.
- 3 Hvordan har du opplevd å være kontrollutvalgsmedlem?
Jeg registrerer at det har vært en stor økning i kontrollomfanget i de årene jeg har sittet i kontrollutvalget. Jeg ser det som viktig å finne et sunt balansepunkt. Jeg setter stor pris på at det partipolitiske er tonet ned i kontrollutvalget. Dette fører til at vi får mange fruktbare diskusjoner.
- 4 Hva er de største utfordringene for kontrollutvalget?
Det er en utfordring å ta fatt i alle nye reformer. For kommunene blir nok samhandlingsreformen en stor

utfordring. Jeg er også opptatt av det totale omfanget av kontroll og ressursbruken i den forbindelse.

- 5 Har du deltatt på NKRFs kontrollutvalgskonferanse tidligere?
Jeg har faktisk deltatt på alle.
- 6 Hvordan opplever du konferansen?
Konferansen er en vitamininnsprøytning for oss som sitter i kontrollutvalgene rundt om i landet.
- 7 Hva betyr konferansen?
Konferansen gir oss mye nyttig og oppdatert informasjon. Jeg synes det er særlig nyttig med praktiske eksempler. Konferansen er også en gylden anledning til å bli bedre kjent og sammenrustet i eget kontrollutvalg. Det er en fordel om alle i utvalget reiser sammen - så sant det lar seg gjøre. Konferansen gir gode muligheter til å knytte kontakter med kontrollutvalgsmedlemmer fra andre deler av landet.
- 8 Tror du at du vil delta på konferansen igjen?
Så sant jeg lever!

Helge Torbergsen (H) Nordland fylkeskommune

- 1 Hvor lenge har du sittet i kontrollutvalget?
Dette er min første periode.
- 2 Hvorfor ble du kontrollutvalgsmedlem?
Jeg tilhører opposisjonen og ble bedt om stille som deres kandidat til vervet som leder av kontrollutvalget. Jeg har lang erfaring fra bank, finans og boligkooperasjonen, samt lang fartstid i politikken, så det ble naturlig for meg å takke ja til vervet.
- 3 Hvilke forventninger har du til å sitte i kontrollutvalget?
Jeg forventer at vi skal få til et godt samarbeid internt i kontrollutvalget. Det er en god tone i utvalget.
- 4 Hva er de største utfordringene for kontrollutvalget?
Det er en utfordring å gripe fatt i de riktige sakene. Vi har alt laget planer og hatt gode diskusjoner i utvalget. Det er viktig at vi lykkes med å tone ned

partipolitiske skillelinjer og opptre som et samstemt kollegium. Jeg er dessuten opptatt av at man ikke skal drive kontroll for kontrollens skyld. Selvsagt er det også viktig med et godt samarbeid med revisjonen.

- 5 Har du deltatt på NKRFs kontrollutvalgskonferanse tidligere?
Dette er første gangen.
- 6 Hvordan opplever du konferansen?
Det er en stor konferanse. Logistikken får meg til å tenke på en rep-øvelse for en hel bataljon. Det er fint å etablere kontakter med andre kontrollutvalgsmedlemmer.
- 7 Hva betyr konferansen?
For nyvalgte medlemmer som meg er konferansen svært matnyttig og lærerik. Fra oss deltar fire av fem og dessuten kontrollutvalgssekretæren. Men det er klart at det blir en stor kostnad for mitt utvalg å delta på en slik konferanse.
- 8 Tror du at du vil delta på konferansen igjen?
Det tror jeg.

Et utvalg «140 tegn» på #ku12nkrf

Faktoren av smarttelefoner og lesebrett var høy på årets Kontrollutvalgskonferanse.

Redigert av @bjornbra

Mange engasjerte seg på Twitter. Twitter fungerer – litt forenklet – som en miniblogg, som kjennetegnes ved at det kun kan skrives 140 tegn pr. melding. Dette kan selvsagt være en utfordring, særlig hvis man samtidig ønsker å ha med lenker, bilder og/eller hashtags (#) i meldingen. Av og til kan imidlertid 140 tegn si mer enn tusen ord! Nedenfor følger et lite utvalg av alle twittermeldingene under konferansen:

@kakjendlie Er i dag en nysgjerrig og forventningsfull deltaker på årets konferanse for kontrollutvalgene i kommunene. Ca 700 deltakere!

@NKRF Sandbakken har aldri vært i en så stor kommunal forsamling noen gang. Han gratulerer de nyvalgte kontrollutvalsmedlemmene.

@Oymo Forvaltningsrevisjonsregister er nå åpnet. Nyttig for journalister og andre som er opptatt av kommunene

@estelna spennende med diskusjonen om åpne vs. lukkede møter i kontrollutvalgene i ny lov, blir fornøyd om vi får åpne møter som normalen

@SeanAsje Stiller med en god porsjon nysgjerrighet på kontrollutvalgskonferansen. Foreløpig god reklame for KonSek

@espejord Flink foreleser (Nils Røhne) som snakker om etikk og moral med en dose humor.

@lullu Knakende godt foredrag av Røhne på NKRF's konferanse!

@venstremikkel 750 delegater og to kaffemaskiner? ;) satt litt på spissen, intim kaffekos på #ku12nkrf

@dag_the_first Kommunenorge følger med i tiden? Ser ut som om det er flere iPads her enn PC'er

@hvbueng Innser at man henger etter når 750 revisorer hos NKRF er på Twitter. Er vel bare å gi etter.

@nkrf @rolfjarle @Baastad #NKRF er enig. Møtene bør være åpne. Som statssekretæren sa tidligere i dag, så blir dette snart hovedregelen.

@venstremikkel Sporty amatørskap fra idretten i stadioneventyret på Hamar. Resultat et tap på 100 millioner, og en halvferdig stadion.

@nkrf #Hamar kommune framstår i dag som gode på Eierstyring ifølge Solbrækken på #ku12nkrf, men det har kosta!

@estelna Lærer til stadighet at fotball gjør folk gale, det kan også skape problemer for kommuner og kontrollutvalg

@kakjendlie Dessverre sant. RT @NKRF: En utfordring ifølge Resch-Knudsen: Kommuneverdenen forstår ikke selskapsverdenen og vice versa.

@Baastad @oleppedersen er flink debattleder på #ku12nkrf!

@nkrf @Oymo med skråblikk på revisor. Utadvendte revisorer ser ikke på egne skotupper, men på skotuppene til den man prater med.

@St-Johansen 1. dag KU-konf ferdig. Godt fornøyd. Viktig for nye i KU-rollen!

@pontrondheim Meget godt og nyttig foredrag om utfordringer med samhandlingsreformen

@nkrf Mange spørsmål fra salen om #samhandlingsreformen på #ku12nkrf. Noen kan besvares, andre er pt. uavklart. Store utfordringer for kommunene.

@terjekili Nyttig for de som er opptatt av #samhandlingsreform, #helse, #fastleger og #kommuner

@RiAdams Knallgod innføring i kontrollutvalgets arbeid på #ku12nkrf. Påpeker en rekke utfordringer og ikke minst muligheter.

@nkrf Hva kan kontrollutvalget gjøre spør Vidar Kleppe fra salen på #ku12nkrf? Start f.eks. med varsling, etikk og åpenhet, sier Slettemark

@venstremikkel @gudmundh er meget inspirerende å høre på #ku12nkrf

@Oymo @gudmundh holder koken. Et fyrverkeri av et foredrag på #ku12nkrf

@sverrebm J. Kosmo mener ikke problemet i off.sektor er mangel på penger, men mangel på samhandling.

@RiAdams Takk til alle som var med for hyggelig og lærerikt selskap! Sees neste år!

@StianHamre Hjemme igjen etter to lærerike dager på #ku12nkrf, har allerede ført datoene for #ku13nkrf i kalenderen.

@lullu Glimrende konferanse på Gardermoen i regi av NKRF! 750 deltakere som sugde til seg kunnskap om egenkontroll i kommunene

@nkrf #ffnør til alle som bidro til at #ku12nkrf også ble en happening på Twitter. Og til nye følgere. Ingen nevnt, ingen glemt!

... og hashtagen (eller, for å tilfredsstille Språkrådets ønske om et alternativ på norsk,

«enlitenvindskeivfirkantmedstrekersomstikkerlittut») som gjelder for neste år blir selvsagt: **#ku13nkrf**

@hvbueng Innser at man henger etter når 750 revisorer hos NKRF er på Twitter. Er vel bare å gi etter.

Praktisk prosjektstyring - sett fra Trondheim

Forvaltningsrevisjon skal primært gjennomføres som et prosjektarbeid. God prosjektstyring er avgjørende for både framdrift, ressursbruk og kvalitet.

Et prosjekt defineres gjerne som en arbeidsoppgave av engangskaraktér som skal realisere et klart mål innen en gitt tidsfrist, kvalitet og tidsramme. Slik er det med forvaltningsrevisjonsprosjekter også, de skal gjennomføre en bestilling fra Kontrollutvalget innen en gitt tidsramme og til en viss kvalitet; RSK 001¹ må for eksempel følges.

En krevende arbeidsform

Prosjektstyring vil da dreie seg om administrative tiltak som iverksettes for å sikre at målene nås. Prosjektledelse vil være de arbeidsoppgavene som er knyttet til å sørge for at prosjektet når sine målsetninger, og at de riktige administrative tiltakene blir iverksatt.

Alle som har jobbet med prosjektarbeid vet at det kan være mange utfordringer med denne måten å gjennomføre arbeidsoppgaver på. Det stiller store krav til for eksempel samarbeid og kommunikasjon. Å avtale spilleregler for samarbeid og måter å kommunisere på, kan være lurt. Å skape rom for faglige diskusjoner og meningsutvekslinger kan ha vesentlig innvirkning på et prosjekts kvalitet.

Andre utfordringer man kan oppleve i prosjektarbeid er at man gikk for fort fram da planen skulle utarbeides slik at planen ikke har blitt et godt redskap for styring. En annen kjent sak er at ting tar lenger tid enn man tror når man planlegger – det kan ta lang tid å avtale intervju, skrive referat og utlede relevante og aksepterte kriterier. Skriveprosessen er som oftest mer tidkrevende enn man kan forestille seg – føler seg gjerne ferdig når datainnsamlingen er ferdig – da skal man ”bare skrive ut rapporten”. Det er som oftest ikke så enkelt – selve skriveprosessen tar tid. Mens noen har nådegaver og skriver ting klart og tydelig med en gang, er det nok mange som må skrive en rapport i både ett, to, tre og flere utkast.

En annen utfordring er at prosjekter kolliderer – særlig i avslutningsfasen kan dette bli et problem, hvor to prosjektledere ønsker å ferdigstille ”sitt” prosjekt og ”kjemper” om den samme prosjektmedarbeideren. En annen kjent utfor-

AV PER OLAV NILSEN,
REVISJONSDIREKTØR TRONDHEIM
KOMMUNEREVISJON

dring hos oss i Trondheim er at hvis to prosjekt blir ferdig samtidig og i siste liten, kan tid til kvalitetssikring bli for knapp.

God planlegging er viktig

I Trondheim kommunerevisjon er det revisjonsdirektøren som er oppdragansvarlig og som har ansvar for styring av vår prosjektportefølje. For hver forvaltningsrevisjon blir det satt ned en prosjektgruppe, bestående av en prosjektleder, minimum én prosjektmedarbeider og én kvalitetssikrer.

Forvaltningsrevisjonsprosjektene i Trondheim kommunerevisjon blir gjennomført etter en prosjektmodell, som kort sagt er en modell som inneholder retningslinjer, rutinebeskrivelser og maler for de ulike fasene i en forvaltningsrevisjon.

Selv om mange ivrer etter å starte opp med intervjuer og undersøkelser etter å ha mottatt en bestilling om forvaltningsrevisjon, lønner det seg å bruke tid på å gjennomføre en god planleggingsprosess. RSK 001 krever at det skal utarbeides en prosjektplan. Prosjektplanen skal inneholde en beskrivelse av problemstillinger, kilder til revisjonskriterier, metodebruk og helst en aktivitets- og tidsplan. Det er prosjektleders ansvar å sørge for at det blir utarbeidet en prosjektplan, men betydningen av at både prosjektmedarbeider (-e) og kvalitetssikrer deltar i planleggingsfasen må understrekes. Deltagelse bidrar til å sikre eierskapsfølelse og forpliktelse og ikke minst til en realistisk planlegging. Urealistiske planer svir – vi vil jo helst jobbe innenfor normalarbeidsdagen, og vi ønsker å levere et prosjekt innen-

¹ RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon

LEDIG STILLING

Søk etter «QR-reader»
i AppStore (iPhone/iPad)
eller i Market (Android) på din
smarttelefon eller lesebrett
og last ned en gratis QR-leser.

Skann QR-koden og få ledige
stillinger innen revisjon av og
tilsyn med kommunal virksomhet
direkte på din smarttelefon eller
ditt lesebrett.

www.nkrf.no/stilling_ledig

for den tidsrammen som er avtalt med kontrollutvalget. Realistisk planlegging er også viktig slik at man kan gi god informasjon om tidsaspektet i et prosjekt i revisjonsdialogen med administrasjonen.

I Trondheim kommunerevisjon har vi intensjoner om at alle planer skal drøftes i forvaltningsrevisjonsgruppa slik at de andre forvaltningsrevisorene har mulighet til å komme med innspill, og ikke minst slik at vi har mulighet til å se tidsplanleggingen i sammenheng med de andre forvaltningsrevisjonsprosjektene som pågår. Man skal aldri undervurdere kollegaers innspill, ei heller i planleggingsfasen! Nye innspill til metode og design er gull verdt i planleggingsfasen – som oftest for seint etterpå.

Prosjektgjennomføringen er et felles ansvar for hele prosjektgruppa. Det er en fordel med klar arbeidsfordeling mellom prosjektdeltakerne, men det er viktig at prosjektet ikke blir gjennomført som adskilte delprosjekter uten kommunikasjon mellom deltakerne. Prosjektmøter bør gjennomføres ved behov, og alle har lov til å be om et møte – man er ikke god prosjektmedarbeider hvis man venter på at prosjektleder skal kalle inn til et møte. Prosjektleder bør på sin side ha god kjennskap til samtlige sider i prosjektet, men bør altså ikke gjøre alt sjøl.

Ressursrapportering

I Trondheim kommunerevisjon har vi en ordning med månedlig rapportering fra prosjektleder til revisjonsdirektøren som nevnt er oppdragsansvarlig og styringsgruppe. Hver måned må prosjektleder rapportere hvilke oppgaver som er utført siste måneden, hvilke ressurser som er brukt og hvordan framdriften er i forhold til prosjektplanen. Prosjektleder utformer sin rapport på bakgrunn av opplysninger fra den enkelte prosjektdeltaker. Oppdragsansvarlig kaller inn til styringsgruppemøter, stort sett hver måned, hvor rapporteringen blir diskutert.

Månedrapporteringen gir en god oversikt og styringsinformasjon både for oppdragsansvarlig og for prosjektgruppa. Det å ta regelmessig stilling til hvordan framdriften er i forhold til planen er disiplinerende for prosjektgruppa samtidig som det gjør det mulig for prosjektleder i samråd med oppdragsansvarlig å sette inn korrigerende tiltak på et tidlig tidspunkt, hvis det skulle være aktuelt. Rapporteringssystemet gir også bedre mulighet for å styre prosjektporteføljen for oppdragsansvarlig.

Selv om prosjektarbeid er en krevende arbeidsform bidrar disse tiltakene som vi nå har gjort rede for til å gjøre prosjektstyringen mer effektiv og oversiktlig – slik at vi kan få gleden av fordelene med prosjektarbeid.

Undersøkelse om varsling

Det er ganske stor åpenhet og klima for å komme med kritikk i kommunesektoren, svarer både ansatte, personalsjefer og revisorer i en ny undersøkelse. Men arbeidsgiver må informere bedre om varslingsreglene.

Fakta

- Ytringskulturen i norske kommuner er «ganske åpen».
- Varsling oppfattes som viktig for å avdekke ulike former for korrupsjon, men er ikke alltid velfungerende i praksis.
- Personalsjefene gir gjennomgående en bedre vurdering av varslingsreglenes beskaffenhet og forekomsten av kritikkverdige forhold enn de ansatte. Revisorene plasserer seg «midt i mellom».
- En typisk kommune har én til fire varslingssaker i løpet av året. De fleste sakene handler om trakassering av ansatte og uforsvarlig ledelse.
- Ni av ti personalsjefer sier at de har laget rutiner for varsling.
- 88 prosent av personalsjefene sier at varsling er blitt fulgt opp med tiltak, men at de ikke er fornøyd med resultatet. Bare 24 prosent mener at varslingsrutinene har bidratt til at kritikkverdige forhold er forbedret.
- 45 prosent av de ansatte sier at varslingsrutinene har bedret kritikkverdige forhold.
- Fire av ti ansatte sier at varsling har straffet seg.
- Åtte av ti ledere sier at de ikke kjenner til at varsling har hatt negative konsekvenser for varsleren.
- Revisorene mottar – ofte direkte – varsling om økonomiske misligheter.
- Fire av ti revisorer har mottatt tips eller liknende direkte utenom det ordinære varslingssystemet.
- Åtte av ti revisorer og ansatte mener flere kritikkverdige forhold ville vært avdekket om flere benyttet varslingsmuligheten, mot halvparten av personalsjefene.
- Tre av ti revisorer har vært involvert i avdekking eller oppfølging av forhold som følge av varslingssaker i kommunen.
- Blant revisorer med varslingssaker, sier én av ti at varslingen ikke har hatt konsekvens for deres risikovurdering av kommunen. I tre av ti tilfeller har varslingen hatt konsekvenser.
- I åtte av ti tilfeller er varslingssakene behandlet av kontrollutvalget.

Kilde: «Varsling i kommunene», TNS Gallup (2011) ²

AV SENIORRÅDGIVER
BJØRN BRÅTHEN, NKRF

I samarbeid med Transparency International Norge har KS startet prosjektet "*Åpenhet, integritet og antikorrupsjon i kommunesektoren*", finansiert av Kommunal- og regionaldepartementet. En åpen og god ytringskultur og velfungerende varslingsrutiner er viktige verktøy i kampen mot korrupsjon. Spørreundersøkelsen om varsling er et ledd i dette prosjektet, og den er gjennomført sammen med Norges Kommune-revisorforbund (NKRF). Undersøkelsen, som ble gjennomført av TNS Gallup på slutten av fjoråret, er rettet mot personalsjefer og revisorer i et utvalg norske kommuner og et landsdekkende utvalg ansatte.

Gudrun Grindaker, direktør i KS avdeling Satsinger og ledelse, sier i en pressemelding at det er svært positivt at så mange personalsjefer legger vekt på ytringskultur preget av åpenhet. Åpenhet er viktig for innsyn og kontroll med forvaltningen og styrker innbyggernes tillit til kommunen. Det er også positivt at mange ansatte deler personalsjefenes synspunkter. Grindaker mener samtidig at svarene fra de ansatte viser hvor viktig det er å ha kontinuerlig fokus på åpenhet og ytringskultur. Kommunene trenger ansatte som tør si ifra. Det gir bedre resultater for brukerne og publikum. Et åpent klima og arbeidsmiljø hvor man kan ta opp kritikk og kritikkverdige saker reduserer behovet for vanskelige varslingssaker, sier Grindaker.

Grindaker mener det viser god forståelse for varslingsinstituttet i kommunesektoren, at et flertall av både ansatte, personalsjefer og revisorer mener varslingsreglene er viktig for å avdekke korrupsjon og andre kritikkverdige forhold. Likevel er det tydeligvis enda en jobb å gjøre i kommunene med å legge til rette for vars-

1 <http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/pressesenter/pressemeldinger/2011/arbeider-mot-korrupsjon-i-kommunene.html?id=656714>

2 <http://www.ks.no/Portaler/Etikportalen/Varsling/Virker-varslingsreglene---undersokelse-i-kommunene/>

Grindaker mener samtidig at svarene fra de ansatte viser hvor viktig det er å ha kontinuerlig fokus på åpenhet og ytringskultur.

Kommunene trenger ansatte som tør si ifra.

ling og trygge medarbeiderne slik at flere tør varsle.

Svarene i undersøkelsen tyder det på at revisor ikke har veldig sterkt fokus på kommunenes varslingsrutiner. Imidlertid peker revisor på at en velutviklet varslingsrutine vil kunne virke forebyggende på saker om økonomiske misligheter og korrupsjon. Undersøkelsen viser også at mange av varslingssakene er knyttet opp til arbeidsmiljøet. I regnskapsrevisjonssammenheng er det ikke gitt at det vil ha relevans i revisors risikovurdering.

Svarene tyder på at kontrollutvalgene er mer involvert i varslingssaker enn revisor. Kontrollutvalget er kommunestyrets tilsynsorgan og skal føre tilsyn med hele kommunens virksomhet, og det er ikke alle saker som ender opp i bestillinger til revisor. Når det viser seg at kontrollutvalget er mer involvert enn revisor, er det et forventet resultat.

I regnskapsrevisjon skal en først og fremst gi en bekreftelse på økonomisk informasjon. Selv om revisjon også skal bidra til å forebygge og avdekke økonomiske misligheter, vil revisors fokus være rettet mot forhold som kan medføre vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet. Med mindre kontrollutvalget har bedt revisor om å gjøre spesielle undersøkelser rettet mot varslings, vil de fleste varslingssakene falle utenfor revisors arbeidsfelt. Det er nok en generell forventning i samfunnet om at revisor i kommunal sektor, som skal passe på at kommunene drives i tråd med fellesskapets verdier, har en mer aktiv rolle, særlig knyttet til økonomisk intern kontroll og mislighetsaker.

Ombudsmannsuttalelser om møteinnkalling m.v.

Scivilombudsmannen har 1. juni og 23. august 2011 avgitt uttalelser vedrørende møteinnkalling m.v. i henholdsvis Larvik kommune og Telemark fylkeskommune.¹ Uttalelsene gjelder de aktuelle bestemmelsene i kommuneloven (koml.) slik disse lød fram til lovendring pr. 1. juli 2011, men vil også gjelde etter lovendringa. Vi skal her gjengi noen hovedpunkter i kortform.

Da de aktuelle møtene i følge innkallingene "skulle gå for lukkede dører", blei de ikke kunngjort. Ombudsmannen uttaler: "...også møter der den som innkaller antar at det vil treffes vedtak om å lukke dørene, skal kunngjøres offentlig".

Dette gjelder også for saker som etter loven skal behandles for lukkede dører. Ombudsmannen viser her til den nye lovteksten § 31 nr. 2-4. Eksempelvis sies i nr. 2 at "Et folkevalgt organ skal vedta å lukke et møte når det foreligger lovbestemt taushetsplikt". (I følge forarbeidene til lovendringa var dette gjeldende rett også før endringa). Den som innkaller til møtet, kan altså ikke på grunnlag av lovens ordlyd ta standpunkt til om møtet skal være lukket; det må gjøres i form av et formelt vedtak som fattes av vedkommende organ. En slik avgjørelse skal føres i mø-

teboka, og hjemmelen for avgjørelsen skal framgå. Det samme gjelder for avgjørelse om at et medlem av organet er ugild (koml. § 30 nr. 4).

Innkalling til møter i kommunale organer skal sendes med høvelig varsel og inneholde sakliste (§ 32 nr. 2). Møter som skal holdes for åpne dører, skal gjøres kjent på hensiktsmessig måte (§ 32 nr. 3) (Med tanke på det som er nevnt i forrige avsnitt, burde kanskje denne bestemmelsen også vært endret).

Når en sak skal avgjøres av et annet organ enn kommunestyret eller fylkestinget, og det er påkrevd å få saken avgjort før neste ordinære møte i organet, og det heller ikke er tid til å innkalle til ekstraordinært møte, kan saken behandles ved fjernmøte eller skriftlig (koml. § 30 nr. 2). Det har vært hevdet at bekjentgjøring ikke alltid vil være praktisk mulig når slikt møte innkalles med svært kort varsel. Om dette sier ombudsmannen:

"Med dagens teknologi, der både kommuner/fylkeskommuner og pressen har henholdsvis oppdaterte hjemmesider og nettaviser, skal det lite til for å nå ut til innbyggerne innen kort tid. Gode grunner taler således for at det i dag skal mer til før kunngjøring kan anses praktisk umulig, enn hva som kanskje var tilfelle før".

¹ www.civilombudsmannen.no/uttalelser

Bedre egenkontroll – mindre tilsyn

Endelig kom den – den lenge etterlengtede stortingsmeldingen om forholdet mellom kommune og stat.

Omtrent tre kvart år etter at den var ventet, og sikkert etter flere runder med diskusjoner og kompromisser mellom kommunaldepartement og sektordepartementer, er resultatet klart.

Meldingen er rund i kantene, som ventet. Fordelene ved rammestyring framfor detaljstyring gjentas. Men ordførere, rådmenn, sektorsjefer og enhetsledere landet over sier samtidig at de opplever daglig en styringsiver fra statlige myndigheter som er mer detaljert enn som så. Og det er neppe grunn til å tro at hverdagen blir annerledes i det øyeblikket Stortinget har behandlet meldingen. Kan da både ansatte hos fylkesmennene, i direktorater og i tilsynsorganene bare se bort fra hele meldingen?

Fra KS sin side kunne vi nok ønsket oss en mer tydelig melding. Det kunne vært varslet at et myndig, lokalt selvstyre ville bli et eksplisitt delformål for kommuneloven. Det kunne vært varslet en mer forpliktende målsetning om å redusere det samlede omfanget av statlig tilsyn, og begrense det til vesentlige formål. Det kunne vært uttrykt en målsetning om å flytte klagebehandling på kommunale vedtak fra statlige til kommunale organer, selv sagt da med en premiss om uavhengighet mellom vedtaksorgan og endelig klageorgan.

Men det er interessante signaler i meldingen som er verdt å følge opp. Kommunesektoren skal medvirke sterkere når de ulike statlige myndigheter, med hjemmel i lov og forskrifter, utformer retningslinjer og veiledere til kommunesektoren. Ikke minst oppleves strømmen av slike dokumenter av og til som utilbørlig inngripende i det kommunale skjønn. Særlig når oppfyllelse av slike veiledere og retningslinjer defineres som nødvendig for at tilsyn mener at krav til kommunal internkontroll skal være oppfylt, blir slike dokumenter i praksis svært detaljstyrende, på bekostning av faglig skjønn tilpasset lokale forhold. For KS vil det bli en viktig oppgave å passe på at dette blir mer enn gode ønsker fra Kommunaldepartementet, men at alle sektordepartementer og underliggende enheter

AV HELGE EIDE,
OMRÅDEDIREKTØR
INTERESSEPOLITIKK KS

Foto: Johnny Syversen

**Det blir et kommunalt
Kinder-egg: Bedre
egenkontroll, mer reelt selvstyre og
bedre kvalitet på tjenestene.**

faktisk forholder seg til dette signalet. Og departementet antyder også en sterkere medvirkning fra kommune-Norge i prosessen før lovforslag rettet mot kommunene fremmes overfor Stortinget.

Men det aller mest interessante i meldingen, sett med kommunale øyne, er at god kommunal egenkontroll holdes så tydelig fram som et alternativ til statlig tilsyn. Altså ikke som et supplement – men som et alternativ. Der egenkontrollen beviselig er god, skal tilsynsaktiviteten trappes ned. Og innholdet i forvaltningsrevisjonsrapportene skal benyttes også til å fastsette tema for statlige tilsyn i kommunen, ikke bare være bakgrunnsmateriale som det er opp til den enkelte saksbehandler hos fylkesmannen å bruke når det planlegges tilsyn.

Det blir en viktig oppgave for KS og for kommunene å følge dette opp. En slik sterkere betoning av sammenhengen mellom god egenkontroll og omfanget av og innretningen på statlig styring vil gi sterkere insentiver til å løfte opp kontrollutvalgenes betydning i den kommunale hverdag. Det blir et kommunalt Kinder-egg: Bedre egenkontroll, mer reelt selvstyre og bedre kvalitet på tjenestene.

ØVRIGE
KRONIKØRER:

**Bjørn Arild
Gram,**
Ordfører
Steinkjer
kommune

**Ole Petter
Pedersen,**
Redaktør for
utvikling og
økonomi i
Kommunal
Rapport

Riksrevisor
Jørgen Kosmo,
Riksrevisjonen

Foto:
Riksrevisjonen –
Ilja Hendel

Videreutdanning innenfor offentlig revisjon

Riksrevisjonen og Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) tar initiativ for å etablere et opplegg for videreutdanning innenfor offentlig revisjon.

Det er et felles mål om at Norge skal ha en sterk og uavhengig offentlig revisjon av høyeste kvalitet, og med stor tillit blant politisk ledelse i stat og kommune, offentlige virksomheter og i befolkningen generelt. Med bakgrunn i dette har Riksrevisjonen og NKRF gått sammen om å kunngjøre en anskaffelse (konkurranse etter forhandlinger) på Doffin¹ i begynnelsen av februar. Etter planen vil tildeling av kontrakt skje før sommeren, og oppstart av et utdanningstilbud høsten 2013.

Internasjonalt ser man en utvikling, både innenfor statlig og kommunal sektor, i retning av å etablere offentlig revisjon med sterk akademisk og forskningsmessig forankring og med tilhørende utdanningstilbud og sertifiserings-/autorisasjonsordninger. Det er et mål med dette initiativet å knytte offentlig revisjon i Norge opp mot akademiske fagmiljø for å sikre forskning, faglig anerkjennelse og utvikling av fagområdet.

Videreutdanningstilbudet skal bidra til å sikre at kompetansen generelt utvikles til et høyere nivå på de fagområdene som er særegne for offentlig revisjon. Formålet er å styrke kvaliteten på offentlig revisjon gjennom et felles faglig grunnlag for offentlig revisor. Utdanningen skal gi deltakerne utvidete kunnskaper og ferdigheter innenfor gjeldende standarder og metodikk for offentlig revisjon, styring og ledelse av politisk styrte organisasjoner, statlig og kommunalt budsjett- og regnskapsarbeid og økonomi og sentrale lover for offentlig virksomhet.

Mange land har etablert sertifiseringsordninger for offentlig revisor, og disse er utviklet i samarbeid med universiteter, vitenskapelige institusjoner og offentlige myndigheter. Det er derfor også et mål for anskaffelsen at den valgte tilbyder kan være med å bistå med tilretteleggingen av en sertifiseringsordning for offentlig revisor.

Utdanningen skal være på mastergradsnivå og ha et omfang på 60 studiepoeng. Tilbyder skal kunne tilby moduler som dekker de aktuelle temaene (se egen faktaboks),

AV BJØRN BRÅTHEN,
SENIORRÅDGIVER, NKRF

slik at tilbudet totalt utgjør 60 studiepoeng. Studentene/deltakerne må kunne ta modulene løpende eller med visse mellomrom.

Det skal være mulig å ta utdanningen som deltidsstudium ved siden av ordinær jobb. Videreutdanningen bør i utgangspunktet være begrenset til maks. 30 studieplasser. Riksrevisjonen og NKRFs medlemmer vil bruke de fleste plassene, men utdanningen skal også være åpent for andre. Aktuelle kandidater til utdanningen skal i utgangspunktet minimum ha en bachelorgrad innen revisjonsfag eller en mastergrad, og tre års relevant erfaring fra offentlig revisjon eller lignende, alternativt tilsvarende dokumentert realkompetanse.

Utvikling av utdanningen med konkret innhold vil skje i nært samarbeid mellom valgt leverandør og Riksrevisjonen og NKRF. Tilsvarende forutsettes mht. videreutvikling og oppfølging av utdanningen i kontraktsperioden (fire år med opsjon om inntil fire (to+to) år).

Det forutsettes at den som tildeles videreutdanningsoppdraget også kan bistå i tilretteleggingen av en sertifiseringsordning for offentlig revisor i samarbeid med Riksrevisjonen, NKRF og andre aktuelle myndighetsorganisasjoner. Det tas sikte på at arbeidet med dette starter opp høsten 2013.

Utdanningen skal være erfaringsbasert og av høy kvalitet. Det betyr at undervisningen og studiematerialet skal dekke nyere forskning om praksis og utvikling innenfor de aktuelle temaene.

¹ http://www.doffin.no/search/show/search_view.aspx?ID=FEB172614

■ ■ ... et mål å knytte offentlig revisjon i Norge opp mot akademiske fagmiljø for å sikre forskning, faglig anerkjennelse og utvikling av fagområdet.

Modulbasert utdanning

Videreutdanningstilbudet skal omfatte følgende fire moduler:

Offentlig styring

Læringsmål:

- Gi innsikt i og forståelse for norske modeller for styring og organisering av offentlig virksomheter, herunder ulike roller, utfordringer og særegenheter som gjelder for politisk styrte organisasjoner.
- Ut fra et kontrollperspektiv skal studentene kunne forstå og anvende politiske føringer og krav til styring og oppfølging for de ulike forvaltningsnivåene.
- Studentene skal kunne analysere og vurdere styringspraksis ut fra kravene til effektivitet, brukermidvirkning og åpenhet.
- Studentene skal få kunnskap om internasjonale standarder og beste praksis for styring av offentlige virksomheter.

Offentlig revisjon og revisjonsstandarder

Læringsmål:

- Gi innsikt i og forståelse for rolle, funksjon, rammebetingelser, mandat og standarder for offentlig revisjon.
- Bidra til at studentene er godt kvalifiserte til å påta seg "oppdragsansvar" for revisjon av offentlig virksomhet/politisk styrte organisasjoner.

Offentlig økonomi og regnskap

Læringsmål:

- Gi innsikt i og forståelse for økonomistyring, budsjettering og regnskapsføring i stat og kommune.
- Gi innsikt og forståelse i bruk av regnskapsinformasjon for analyseformål og økonomistyring.

Offentlig rett

Læringsmål:

- Studentene skal ut fra et kontrollperspektiv forstå og kunne anvende intensjonene med og kravene i sentralt regelverk som regulerer saksbehandlingen i offentlig virksomhet.
- Studentene skal forstå og kunne praktisere det særegne ved offentlighet i offentlig revisjon.

God kommunal økonomistyring – i Danmark

Det danske kommunale og regionale evalueringsinstituttet – KREVI – har gjort en analyse av «God kommunal økonomistyring». Nøkkeltall viser at danske kommuner fra og med 2001 generelt har brukt mer penger enn de har fått inn i løpende inntekter, og de har hatt problemer med å holde budsjettene. Samtidig viser tallene at det er store forskjeller mellom kommunene på dette området. Noen kommuner har greid å drive i balanse i samsvar med sine opprinnelige budsjetter. KREVI har ønsket å finne svar på hvorfor noen kommuner lykkes med økonomistyring, mens andre ikke gjør det. I rapporten defineres økonomistyring som evnen til å sikre en fornuftig balanse mellom løpende utgifter og inntekter og evnen til å overholde de vedtatte budsjettene.

Undersøkelsen er gjennomført som en kvalitativ studie av økonomistyringen i seks kommuner. I undersøkelsen inngår tre "økonomistyringskommuner" som har gode økonomiske resultater i analyseperioden, og tre "referansekommuner" som har hatt mindre gode økonomiske resultater. Analysen avdekker tre gjennomgående tendenser i de kommunene som lykkes:

- Økonomistyringen er sterkt politisk forankret. Politikerne har gitt klare signaler om at økonomistyring skal være høyt prioritert i kommunen, og at de samlede ressursene setter en ufravikelig ramme for kommunens virksomhet.
- Kommunenes politiske og administrative ledelse prioriterer kommunens interesser som helhet (konserninteresser) høyere enn sektorinteressene. De enkelte lederne ivaretar en dobbeltrolle i økonomistyringen og har fokus både på konsernstyringen og sektorene – men alltid i konsernstyringens favør.
- Helhetstenkingen om kommunens samlede økonomi gjennomgår både budsjettprosessen og budsjettoppfølgingen.

Kommunene som lykkes har en politisk vedtatt økonomisk politikk som konkret angir målsettinger for den økonomiske utviklingen og politiske prinsipper for økonomistyringen. Dette er nedfelt i et eget, kortfattet dokument. Et annet viktig funn er at det er politisk konsensus om den økonomiske politikken i de kommunene som lykkes. Her finner man et reelt politisk eierskap og vilje til økonomistyring som ligger forankret i det økonomiske politikkdokumentet.

Det har videre vært en bevisst strategi fra ledernivå at den økonomiske politikken skal være enkel og lettforståelig, og at de budsjettansvarlige hele tiden er

informert om kommunens samlede økonomiske situasjon. Dette mener man medvirker til større ansvarsfølelse og eierskap til kommunens samlede økonomi. Undersøkelsen viser at de budsjettansvarlige i de kommunene som lykkes, er bedre informert om kommunens økonomi enn i de øvrige kommunene.

Man finner ingen systematiske forskjeller mellom kommunene når det gjelder de formelle og nedskrevne økonomistyringsprinsippene i kommunenes egne

økonomiregelverk. Det er derimot systematisk forskjell i hvilken grad prinsippene håndheves i praksis.

De kommunene som lykkes med økonomistyringen, legger som premiss at alle de kommunale utgiftene lar seg styre, og det gis generelt ikke tilleggsbevilgninger ved merforbruk. Økonomistyringskommunene holder også fast ved prinsippene om at enhetene har adgang til å overføre mellom budsjettår.

Sviktende tillit og vanskelig samhandling i barneverntjenesten

Da det fylkeskommunale barnevernet ble statliggjort i 2004, skulle barneverntilbudet i hele landet bli mer likeverdig og samarbeidet mellom tjenestene skulle bedres. Virkemiddelet for å nå målene var etableringen av Statens barnevern og familievern (Bufetat), en etat som overtok oppgaver som tidligere lå i fylkeskommunene. Reformen innebar også en sentralisering av barnevernet i fem regioner for å skape større likhet, men samtidig ble organisasjonen desentralisert i 26 statlige fagteam som skulle være det statlige barnevernets kontaktledd ut mot kommunene.

Som en del av regjeringens arbeid med gjennomgang av barnevernreformen har NIBR og Telemarksforskning utarbeidet rapporten "Den vanskelige samhandlingen". Prosjektet er utført på oppdrag av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) av NIBR og Telemarksforskning i samarbeid. Rapporten viser at reformen på mange områder ikke har nådd målene som ble satt. Kommunene er kritiske til de statlige tiltakene, og evalueringen avdekker at samhandlingen mellom det statlige barnevernet og kommunene totalt sett ikke fungerer godt nok.

Bufetat har ansvar for å gi kommunene tilgang på institusjonsplasser, fosterhjem og hjemmebaserte atferdskorrigerende tiltak som MST (Multisystemisk terapi) og PMTO (Parent Management Training). Kommunene er kritiske til flere av disse tiltakene. Minst fornøyd er de med institusjonstilbudet som kommunene mener ikke er tilstrekkelig tilpasset barnas behov. Det er også lang ventetid på fosterhjems plasser. Mest fornøyd er det kommunale barnevernet med de statlige hjemmebaserte tiltakene, selv om en del kommuner ikke får tilbud om dette.

Til tross for misnøyen med tiltakstilbudet opplever kommunene kontakten med de statlige fagteamene stort sett som positiv. Det er først og fremst rammebetingelsene fagteamene er nødt til å forholde seg til i møte med kommunene, som skaper problemer i samarbeidet. Teamene skal være faglige støttespillere for kommunene samtidig som de skal tilby tiltak, sikre at de ikke går utover budsjettet og promotere regjeringens prioriteringer i barnevernspolitikken. En del kommuner har derfor ikke tillit til at det tas nok hensyn til barnas behov oppe i det hele. Rapporten viser at ansatte i de statlige fagteamene langt på vei er enige i kommunenes kritikk, både av tiltakstilbudet og av Bufetat, og mener det er klare forbedringsmuligheter både i institusjonstilbudet og fosterhjemstilbudet. De ansatte synes også rammene som er satt for jobben de skal gjøre i samarbeid med kommunene, gjør samhandlingen vanskelig. Mange mener de ikke har handlingsrom til å finne best mulig tiltak for barna.

Ansaret for barna ligger hos kommunen selv når tiltakene som tas i bruk er statlige. Kommunen bestemmer hva slags tiltak barnet skal få, men når det er snakk om statlige tiltak er det fagteamet som kommer med forslag om konkrete plasser. Ofte vil det være vanskelig for kommunen å avslå tilbud om plass selv om den ikke nødvendigvis oppfattes som det beste for barnet. Spesielt har det vært konflikter knyttet til bruk av private barneverninstitusjoner. Mange kommuner har gode erfaringer med bruk av private tjenester, men regjeringens politikk er å prioritere statens egne institusjoner. Kommunene opplever derfor at deres egen innflytelse over barnets situasjon begrenses av at de må godta det tilbudet de får fra staten. Samtidig opplever Bufetat det som frustrerende at det økonomiske ansvaret for avgjørelser som tas i det kommunale barne-

Nettverkssatsing på kommunal internkontroll

Kommunal- og regionaldepartementet støtter KS med 350 000 kroner til å starte nettverk for 20 til 40 kommuner som skal arbeide med å styrke internkontrollen. KS er i gang med å samle og sortere mye av det som finnes om kommunal internkontroll, og ønsker å tilby et systematisk og pedagogisk opplegg som kan inspirere til læring og bidra til utvikling i kommunene. To nettverk, med tilsammen 24 deltakerkommuner, startes opp våren 2012. I begynnelsen av mars gjennomføres de første nettverkssamlinger og felles etikk- og internkontrollkonferanse for begge nettverkene. Nettverksarbeidet går over fire samlinger og avsluttes høsten 2012.

Nettverksarbeidet vil ha oppmerksomhet på hvordan kommunene kan styrke sin administrative internkontroll. Det er kommet fram en del ny og viktig kunnskap om internkontroll i kommunene de siste åra. Nå er tida inne for å gjøre grep lokalt. Utfordringen ligger i å handle med utgangspunkt i den kunnskapen som foreligger til å lage system som gir god kontroll, samtidig som de må være håndterlige for enkeltkommuner. Svært mange av de største kommunene har også ønske om å delta. Det er åpenbart at dette tilbudet svarer på et behov i kommunene, og KS planlegger derfor flere nettverk fremover, herunder for store kommuner og for fylkeskommunene.

vernet likevel ligger hos staten. Kommunene bærer selv bare en liten del av kostnadene når de benytter statlige tiltak.

Ett av målene med reformen i 2004 var å få til et bedre samarbeid mellom barnevernet og familievernnet ved å organisere dem i samme direktorat. Evalueringen viser imidlertid at løsningen ikke har fungert som planlagt. Fagteamene ønsker å endre dette, og vil ha betydelig mer samarbeid. De ansatte i familievernnet ser imidlertid ikke det samme behovet. De mener samhandling med fagteamene er lite relevant, siden det uansett er kommunen som har ansvar for barna, og de oppfatter fagteamene som en ekstra mellominstans uten noen formell myndighet.

Et hovedmål med reformen var å sikre større kunnskap om tjenestetilbudet i barnevernet. BLD har sammen med Bufdir

(Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) satt særlig fokus på – og gitt penger til – kunnskaps- og tiltaksutvikling knyttet til dokumentert effektive tiltak, såkalte evidensbaserte tiltak. Disse er rettet mot en liten andel av barna barnevernet gir hjelp til, først og fremst barn med atferdsproblemer. Det store flertallet av barnevernsbarn får ikke-evidensbaserte tiltak, men disse tiltakene blir i liten grad evaluert av forskere. Det innebærer at tiltak som kunne ha blitt kunnskapsbasert ikke blir det, og at forskere og utøvere har lite systematisk kunnskap om en stor del av barneverntiltakene.

Ifølge regjeringen vil denne evalueringen og en rekke andre rapporter og utredninger gi et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere om det er nødvendig med endringer i oppgave- og finansieringsansvaret mellom stat og kommune.

Kommunalfinansstudiet – et nyttig studium

Kommunalfinansstudiet tilbys av Høgskolen i Hedmark (HiH) i samarbeid med AF Kommunepartner.

AV BJØRN RIAN (STATSAUTORISERT REVISOR/SIVILØKONOM)
OG ELIN INGEBORG VASSMO (SIVILØKONOM) –
TRONDHEIM KOMMUNEREVISJON

Høsten 2009 og våren 2010 gjennomførte Elin Ingeborg Vassmo og Bjørn Rian fra Trondheim kommunerevisjon. Foreleser på studiet var Jan Petter Jørgensen som er høgskolelektor ved HiH og daglig prosjektleder i AF Kommunepartner. Studiet gir 30 studiepoeng, som tilsvarer et halvt års heltidsstudium.

Vår bakgrunn for å gjennomføre kurset var å få oppdatert kunnskap om rammeverket for finansforvaltning i kommunene. Vi ønsket å ha tilstrekkelig kompetanse til å kunne ta rollen som uavhengig instans i henhold til finansforskriftens § 5 (kvalitetssikre kommunens finansreglement) og § 8 (vurdere kommunens finansrutiner).

Det første kurset **"Kommunal finans I"** ble gjennomført i perioden september til november 2009. Kurset omfattet områdene kortsiktig likviditet, rentemarkedet og gjeldsforvaltning. Vi fikk kunnskap om rammeverket for kommunal finansforvaltning gjennom den nye finansforskriften som ble gjeldende fra 1.7.2010.

Det andre kurset **"Kommunal finans II"** ble gjennomført i perioden desember 2009 til februar 2010. Dette kurset omfattet langsiktige finansielle aktiva. Vi lærte om aksjemarkedet, porteføljeteori, bruk av ulike finansielle verktøy og hvilke handlingsregler og rammer som må inn i kommunens finansreglement på dette området. Vi fikk kunnskap om enkeltprodukter og hvilken risiko det er knyttet til ulike investeringer.

Det siste kurset **"Kommunal finans III"** omfattet temaet finansiell rapportering. Det er viktig å ha gode rapporteringsrutiner for at kommunestyret skal se hvordan deres vedtatte finansreglement blir fulgt opp i praksis. Det har vært nyttig å klargjøre skillet mellom hva som skal inngå i henholdsvis finansrapporteringen og økonomirap-

porteringen, og bli bevisstgjort på hva konkret finansrapportering bør inneholde.

Hvert enkelt av de tre kursene ble startet med en to dagers fagsamling på Gardermoen der hele studentgruppen på ca 20 personer var samlet. Vi fikk en dybdegjennomgang av deler av teorien, gjennomgang i praktisk bruk av stoffet, caseløsninger og mulighet for å stille foreleser/veileder spørsmål ansikt til ansikt. På hovedsamlingene fikk vi også forelagt en tidsplan for når de enkelte innleveringsoppgavene i studiet skulle sendes inn til godkjenning. Underveis i kurset hadde vi flere nettsamlinger hvor hver enkelt av studentene logget seg inn på en StudentWeb. Vi fikk undervisning av veileder via nettet og kunne diskutere med hverandre gjennom skriftlige kommentarer, eller vi kunne ta ordet ved å kople oss opp på mikrofon.

Kursene i Kommunalfinans er nettbaserte moduler og det teoretiske materialet knyttet til kursene ble lagt ut av Høgskolen i Hedmark og/eller AF Kommunepartner. Eksempelvis ble forelesningsmaterialet, elektronisk finanshåndbok, materiale relatert til dagens markedssituasjon, VAR-modellen, oppskrift på stresstester lagt ut på nettet. I hvert kurs ble det lagt opp til 8 innleveringer som alle måtte være godkjent for å bestå kurset (totalt 24 innleveringer for de tre kursene). Oppgavene skulle sendes inn etter en bestemt tidsplan, og vi fikk tilbakemelding fra veileder om innleveringen var godkjent eller ikke. Var det vesentlige eller mindre mangler i besvarelsen ble det kommentert fra veileder, og studentene fikk mulighet til å forbedre besvarelsen. Oppgavene som skulle gjennomføres av studentene var meget varierte, relevante og praktisk nyttige. I det første kurset skulle vi bl.a. vurdere reelle finansreglement i ulike kommuner, og konkludere på om disse tilfredstilte kravene i den nye finansforskriften.

Oppgavestrukturen på hvert kurs var som følger: fire ordinære oppgaver, en flervalgstest, en nettdiskusjon med de andre studentene, en samleoppgave og et refleksjonsnotat. Samleoppgaven og to andre oppgaver var tellende for kurs-ets slutt karakter. Av de to øvrige oppgavene ble en valgt ut av veileder og en av studentene selv.

Innleveringsoppgavene under hele studiet Kommunal-finans har vært meget relevante og nyttige for den lærings-prosessen vi har vært gjennom. For å kunne gi en god besvarelse har vi vært nødt til å sette oss grundig inn i de fleste emnene på kurset. Det at det i flere av oppgavene er tatt utgangspunkt i eksisterende finansreglement og finansrapportering fra ulike kommuner har gjort opp-gaveløsningene veldig relevante.

Vi har fått en totalforståelse av hvilket rammeverk kom-munene må forholde seg til på finansområdet. Det er vik-tig å ha et finansreglement som setter klare rammer for den operative finansforvaltningen. De folkevalgte må gjennom finansreglementet ta stilling til hva som er vesentlig finan-siell risiko for sin kommune og vedta rutiner og rammer som administrasjonen må følge. Utforming av en hen-siktsmessig finansrapportering er meget relevant. Finans-rapporteringen må legges opp på en slik måte at det går klart frem hvor eksponert kommunen er for risiko i forhold til etablerte rammenivåer, og hvor god den finansielle for-valtningen har vært i forhold til relevante referanse-indeks.

Som revisor på finansområdet i en kommune med stor gjeldsportefølje og vesentlige midler i langsiktige finan-sielle aktiva, er det selvsagt både nyttig og nødvendig i vår ordinære revisjon å ha inngående kunnskap om finansom-rådet. Vi føler at vi står vesentlig sterkere etter å ha gjen-nomført studiet Kommunalfinans.

Kravet i finansforskriftens § 5 (vurdering av finans-reglement) og § 8 (vurdering av finansrutiner) er at det skal

skje en gjennomgang av reglement og rutiner ved uavhengig instans med kunnskap om finansforvaltning. I merknadene til § 5 sies at uavhengig instans kan være revisjonen, forutsatt at revisjonen har den nødvendige kunnskap om finansforvaltning.

Trondheim kommunerevisjon har fra og med 2010 hatt oppdraget som uavhengig instans iht. finansforskriften § 5 og § 8. Uttalelser iht. disse forskriftsbestemmelsene avgir revisjonen i forbindelse med at nye eller endrede finansreglement eller finansrutiner fremlegges av adminis-trasjonen.

Det er videre funnet hensiktsmessig at revisjonen avgir en egen erklæring som støtte til kommunestyrets påse-ansvar i henhold til finansforskriften § 8.3, vedrørende etterlevelse av finansrutinene. Her uttaler revisjonen seg om i hvilken grad finansrutiner er fulgt og finansregle-mentet overholdt, i løpet av året som er gått. Uttalelsen følger den politiske årsregnskapssaken. Denne uttalelsen vil i hovedsak bygge på resultatet av årets ordinære revi-sjon, men slik at vi også trekker på den kunnskap vi har fått gjennom vårt eventuelle arbeid som uavhengig instans i løpet av året.

Trondheim kommunerevisjon har god anvendelse av det vi har lært på studiet.

Denne uttalelsen vil i hovedsak bygge på resultatet av årets ordinære revisjon, men slik at vi også trekker på den kunnskap vi har fått gjennom vårt eventuelle arbeid som uavhengig instans i løpet av året.

Aktuelle kurs nå:

Faglig oppdatering og nettverksbygging!

► Arena for forvaltningsrevisjon 2012	14. – 15. mars	Gardemoen
► D.2.8 Medietrening for KU-medlemmer Nyhet!	27. mars	Trondheim
► D.2.8 Medietrening for KU-medlemmer Nyhet!	28. mars	Oslo
► NKRFs Fagkonferanse 2012	11. – 12. juni	Molde
► D.2.8 Medietrening for KU-medlemmer Nyhet!	19. juni	Tromsø
► D.2.8 Medietrening for KU-medlemmer Nyhet!	20. juni	Oslo

www.nkrf.no

For nærmere informasjon: Se NKRFs nettsider, eller kontakt Norges Kommunerevisorforbund, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon 23 23 97 00, post@nkrf.no

Satte forvaltningsrevisorene

Forvaltningsrevisorene var blant de som fikk passet påskrevet av Gunnbjørn Berggård, som har et kvart århundre bak seg som rådmann i Tydal kommune, på et fullstappet nyttårsmøte i regi av Midt-Norge kommunerevisorforening.

TEKST OG FOTO: SVERRE B. MIDTHJELL, RÅDGIVER, KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT MIDT-NORGE IKS

Den erfarne rådmannen kom med sin bedømming av ulike kontroll- og tilsynsenheter, der regnskapsrevisjonen var hans favoritt. Forvaltningsrevisjonen fikk derimot kritikk for manglende nytteverdi for han som rådmann. Ikke uventet var dette noe som inspirerte til livlig og engasjert diskusjon blant revisorer og kontrollutvalgssekretærer.

Midt-Norge kommunerevisorforenings årvisse nyttårsmøte samlet 60 medlemmer fra regionen til to dagers faglig påfyll og sosialt samvær. Første dag var viet et bredere syn på kontroll og tilsyn, sett fra rådmanns-, politiker- og departementshold. Det sosiale programmet besto av et besøk på Trondheims nye attraksjon Rockheim, og middag på Rica Nidelven Hotell der Nidelven strykekvartett bidro med konsert. Andre dag var viet kvalitetsutvikling, der regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon ble behandlet i egne parallellseminarer. Også denne dagen var preget av stor takhøyde og aktiv diskusjon fra deltakerne.

Leder i foreningen, Anne Gråberg, var strålende fornøyd med arrangementet, som doblet deltakerantallet ut fra forventningen: «Både det praktiske og innholdet gikk på skinner. Foreleserne var både dyktige og godt forberedte, og forsamlingen svarte med stort engasjement. Medlemmene viser både god takhøyde og godt fellesskap. MNKRF har som målsetning å bidra til kompetanseheving og å utvikle gode samarbeidsrelasjoner, og slike samlinger er midt i blinken for dette.» Deltakerne later til å være like fornøyde som lederen, noe som lover svært godt for aktiviteten i lokalforeningen i tiden som kommer.

Forvaltningsrevisorene Torbjørn Berglann (t.v.) og Kathrine Moen Bratteng (t.h.), Trondheim kommunerevisjon, i aktiv diskusjon

Forvaltningsrevisor Siri Hynne, KomRev Trøndelag IKS, innledet til diskusjon om metodiske utfordringer i forvaltningsrevisjon

ene til veggs

Arvid Hanssen, daglig leder i KonSek Midt-Norge IKS, stilte spørsmål ved bærekraften til de minste enhetene

Konsek Midt-Norge IKS

Jan-Åge Sneve Gundersen er ansatt som rådgiver hos KonSek Midt-Norge IKS fra 17. oktober 2011. Han er nylig utdannet jurist fra Universitetet i Oslo, og har mange års arbeidserfaring fra Telenor, Statens vegvesen og NRK. Samt lang erfaring fra organisasjonslivet og politikken.

Kommunerevisoren utgis av:

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)
Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo
Tlf.: 23 23 97 00
E-post: post@nkrf.no
www.nkrf.no
www.twitter.com/nkrf
www.twitter.com/kommunerevisor1
Bankkontonr.: 1450.12.70424
Org.nr.: 975 450 694 MVA

Ansvarlig redaktør:

Styreleder Per Olav Nilsen

Kommunerevisoren kommer ut seks ganger i året:
2/1, 1/3, 1/5, 1/7, 1/9 og 1/11.
Frist for innsending av stoff til NKRF er som hovedregel den 5. i måneden forut for utgivelse. I 2012 er imidlertid fristen for nummer 2 og 3 hhv. 30.1 og 30.3.

Abonnementspris:

Kr 350 pr. år

Annonsepriser:

1/1-side baksider kr 5 000
1/1-side andre sider kr 4 500
3/4-side kr 4 000
1/2-side kr 3 500
1/4-side kr 2 500
1/8-side kr 1 500
Prisene er ekskl. mva.
Rabatt vurderes ved flere innrykk.
Andre annonseformat etter forhandlinger.

Opplag: 2050

ISSN 0800-644X

Foto som ikke er merket med rettighets-havere eies av NKRF.

Skann QR-koden og få Kommunerevisoren direkte på din smarttelefon.

Grafisk design og trykk:

Merkur-Trykk AS

Merkur-Trykk er godkjent som svanemerket bedrift.

Merkur-Trykk er PSO-sertifisert
Vi tar kvalitet på alvor!

Returadresse:
Norges Kommunerevisorforbund
Postboks 1417 Vika
0115 Oslo

Tilsyn og revisjon i kommunal sektor

Ny utgave!

Hovedinnholdet i boka består i kommentarer til kommunelovens regler om kommunestyrets og fylkestingets tilsynsansvar, om kontrollutvalg og om revisjon og kommentarer til forskriftene om kontrollutvalg og om revisjon.

Denne andre utgaven er oppdatert med endringer og avklaringer som har kommet etter første utgaven i 2007.

Boka er først og fremst skrevet med tanke på dem som arbeider med tilsyn og revisjon i kommunal sektor, herunder kontrollutvalgsmedlemmer, men vil også være nyttig for øvrige folkevalgte og tilsatte i kommuner, fylkeskommuner og kommunale, fylkeskommunale og interkommunale virksomheter.

Boka er skrevet av seniorrådgiver Bjørn Bråthen, juridisk rådgiver Bernt Frydenberg og daglig leder Ole Kristian Rogndokken i Norges Kommunerevisorforbund.

Innehaverne av boka vil få tilgang til en QR-kode som via en smarttelefon eller et lesebrett, gir tilgang til en egen nettside hvor forfatterne vil publisere vesentlige endringer etter at papirutgaven av boka gikk i trykken, og som er av betydning for innholdet i boka.

Pris (inkl. porto/eksp.): Kr 450 for medlemmer og studenter og kr 550 for andre.

Bestill boka på eget bestillingsskjema på NKRFs nettsider. QR-koden fører deg til mer info og bestilling.

- på vakt for fellesskapets verdier